Lunds universitet

Sociologiska institutionen

Det andra skiftet - ett halvt sekel senare: *En kvalitativ jämförelse av mödrars upplevelser av (o)jämställt hushållsarbete på 1960- och 2020-talet*

LUNDS UNIVERSITET

Författare: Linna Björnheden

Kandidatuppsats: SOCK10, 15 hp

Vårterminen 2025

Handledare: Linn Alenius Wallin

Författare: Linna Björnheden

Titel: Det andra skiftet - ett halvt sekel senare: *En kvalitativ jämförelse av mödrars upplevelser av (o)jämställt hushållsarbete på 1960- och 2020-talet*

Kandidatuppsats: SOCK10, 15 hp

Handledare: Linn Alenius Wallin

Sociologiska institutionen, vårterminen 2025

Abstrakt

Denna kvalitativa studie undersöker två grupper av kvinnor som blev förstagångsmödrar på 1960-talet respektive 2020-talet, och deras upplevelser av jämställt hushållsarbete. Utgångspunkten är semistrukturerade intervjuer med åtta kvinnor - fyra från varje generation - som sammanfogas med tidigare forskning och teorier om det andra skiftet och relationell rättvisa. Analysen organiseras i sju teman, som tillsammans visar förändringar i fördelning av det praktiska hushållsarbetet, medan det mentala arbetet fortfarande faller på kvinnorna. Informanterna rättfärdigar ojämställda relationer genom hänvisning till tradition, personlighet och biologi, och kvinnorna ser ofta sina manliga partners som en medhjälpare snarare än jämlikar. De äldre informanterna verkar överlag nöjda trots större ojämlikhet, medan de yngre ställde högre krav på faktisk jämställdhet, vilket sannolikt beror på en skillnad i förväntningar, och ökad medvetenhet. Yngre mödrar uppger även att de upplever mer extern press gällande sitt föräldraskap, i jämförelse med de äldre, vilket förmodligen beror på samtida ideal om intensivt föräldraskap. Slutligen visar studien att mäns fritidsaktiviteter konsekvent prioriteras framför kvinnors, som istället prioriterar omsorgs- och hushållsarbete i större utsträckning. Tillsammans belyser resultaten de framsteg som gjorts, men också de utmaningar som kvarstår när det gäller könade vardagspraktiker.

Nyckelord: Hushållsarbete, jämställdhet, föräldraskap, rättvisa, relationer

Innehåll

1. Inledning **1**
1.1 Syfte & frågeställning 2
2. Definition av begrepp **2**
3. Tidigare forskning **3**
3.1 (O)jämställdhetseffekten på föräldraskap 3
3.2 De osynliga könsrollerna 4
3.3 Kopplingen mellan fritid och hushållsarbete 5
4. Teori **6**
4.1 Arlie Hochschild och det andra skiftet 6
4.2 Equity theory - relationell rättvisa 7
5. Metod & material **7**
5.1 Urval och avgränsningar 8
5.1.1 Presentation av informanter 9
5.2 Datainsamling: intervjusituation 9
5.3 Analysmetod och bearbetning av data 10
5.4 Etiska överväganden 11
6. Analys **12**
6.1 Vem gör vad? 12
61.1 Praktiskt arbete 13
6.1.2 Emotionellt arbete 13
6.1.3 Mentalt arbete 14
6.2 Inställning till ojämställt hushållsarbete - olika typer av rättfärdigande 16
6.2.1 Normer om tradition som rättfärdigande 16
6.2.2 Personliga egenskaper och val som rättfärdigande 17
6.2.3 Idén om biologiska skillnader som rättfärdigande 20
6.3 Mannen som medhjälpare 22
6.4 Press och intensivt föräldraskap 23
6.5 Reflektion kring jämställdhet 25
6.6 Män och deras fritidsintressen 27
6.7 När två blir tre 29
7. Diskussion **32**
Referenslista **35**
Appendix **38**
Bilaga 1 - Checklista för en jämställd vardag 38
Bilaga 2 - Samtyckesinhämtning 43
Bilaga 3 - Intervjuguide 43

1. Inledning

Genom åren har stora framgångar skett i kampen för jämställdhet, och vikten av bland annat jämställt hushålls- och omsorgsarbete har debatterats flitigt i samhället. Kvinnors position har också stärkts inom flera samhällsområden, men frågan kvarstår om dessa framsteg även genomsyrar det dagliga familjelivet.

I samband med industrialiseringens genombrott föddes samhällsfenomenet *hemmafrun* i Sverige, det vill säga en gift kvinna som förväntas ta hand om barn och hem oavlönat, och som försörjs av sin förvärvsarbetande make. Att vara hemmafru var vanligt under en lång tidsperiod, men på 1970-talet skedde en mer genomgripande förändring i samhälleliga attityder (Nilsson 2012), vilket innebar att majoriteten av svenska kvinnor nu befann sig på arbetsmarknaden (Sundström 2001). En betydande samhällsutveckling i sammanhanget var föräldraledighetsreformerna. Tidigare fick endast kvinnor vara lediga i samband med barnafödsel, vilket försvårade jämställdheten i nybildade familjer. Inte förrän 1974 erbjöds även män betald föräldraledighet (Klinth 2002). Under samma tidsperiod utvecklades även barnomsorgen i Sverige, och kvinnors rätt till förvärvsarbete skrevs in i den svenska lagen (Nilsson 2012). Trots att majoriteten av svenska kvinnor lönearbetade år 1970, utförde de fortfarande merparten av hushållsarbetet (Marander-Eklund 2015). Samhällelig jämställdhet har sedan 1970-talet utvecklats ytterligare, och bland annat reserveras, sedan 2016, tre månaders föräldraledighet för varje förälder. Syftet är att främja jämställda föräldraskap och integrera fäder i föräldraledigheten (Försäkringskassan 2024). Idag har dessutom Sverige en av världens mest utvecklade förskolesektorer, vilket i sin tur skapar jämställda förutsättningar för föräldrars arbete (Larsson 2024).

Trots ökade jämställdhetsambitioner i det svenska samhället, kvarstår en könad asymmetri i obetalt hemarbete (SCB 2024). Kunskapen är dock begränsad om hur kvinnor själva tolkar och förklarar dessa mönster, särskilt utifrån ett generationsperspektiv. Denna studie bidrar följaktligen med en analys av intressanta teman om jämställdhet, till exempel rättfärdigandet av ojämställda hushållsupplägg och extern press kring föräldraskap, samt hur dessa jämställdhetsvariabler påverkar vår syn på hushållsarbete och jämställdhet. Genom att jämföra två olika föräldraskapskontexter belyser den här studien hur attityder, upplevelser och praktiker kring hushållsarbete har utvecklats över tid och vad dessa förändringar kan säga om jämställdhet i familjelivets vardag.

1.1 Syfte & frågeställning

Studiens syfte är att undersöka förändringar i mödrars upplevelser av jämställt hushållsarbete, utifrån både praktiska och mentala sysslor. Studien jämför två olika generationers erfarenheter: mödrar som fick sitt första barn på 1960-talet respektive 2020-talet.

Forskningsfrågan studien vill besvara är:

- Hur beskriver kvinnor, som blev förstagångsmödrar på 1960-talet respektive 2020-talet, sin upplevelse av jämställt hushållsarbete under småbarnsåren?

2. Definition av begrepp

Det finns olika uppfattningar om vad som inkluderas i begreppet hushållsarbete, och termen kan därmed definieras på olika sätt. I många sammanhang ligger fokuset främst på praktiska hushållssysslor. I ett pressmeddelande från SCB (2022) avgränsas till exempel hushållsarbete till sysslor som städning, matlagning, tvätt, barnomsorg och underhållsarbete.

Jag har dock formulerat en egen definition av hushållsarbete, med inspiration från Regions Skånes *Checklista för en jämställd vardag* (se bilaga 1). Checklistan övergriper stora områden om vad som ingår i föräldrars hemarbete. Ett viktigt perspektiv som enligt mig är högst relevant, som checklistan delvis inkluderar, men som borde läggas större fokus på är initiativtagande och planering av sysslor. Definitionen av hushållsarbete som jag har utformat, och som används i denna studie, kategoriseras därmed av praktiska, emotionella och mentala sysslor.

Praktiska arbetsmoment definieras, i enlighet med SCB:s (2022) beskrivning ovan, alltså städning, matlagning, samt liknande former av hushållsarbete. Emotionellt arbete handlar främst om föräldrarnas emotionella involvering i barnen, till exempel att trösta och förklara saker för barnen. Slutligen inkluderar det mentala hushållsarbetet planering och initiativtagande. Ponera att mannen i relationen utför en praktisk syssla, men att initiativet och planeringen kommer från kvinnan. Då landar en del av bördan, alltså det mentala, på kvinnan, även om detta arbete ofta osynliggörs.

3. Tidigare forskning

I följande avsnitt presenteras den litteratur som använts vid inläsning inom studiens tema, nämligen jämställdhet inom heterosexuella par, med fokus på hushållsarbete. Den tidigare forskning som används i denna uppsats, och som presenteras i detta avsnitt, är samtliga relativt nya studier. Dessa studier skildrar därmed en tidsperiod som endast den yngre generationens informanter kan relatera sina småbarnsår till. Trots bristen på äldre forskning, som informanternas äldre generation kan känna igen sig i, är nya studier högst tillämpbara på båda generationens kvinnor. Det finns således många könade relationsmönster, som kan urskiljas hos båda generationerna, samt i den tidigare forskningen som presenteras nedan.

3.1 (O)jämställdhetseffekten på föräldraskap

I artikeln *Föräldraskap triggar ojämn fördelning av hushållsarbete* (2016) i Forte, skriver Anna Matzinger om en forskningsstudie från Stockholms universitet, av Katarina Boye och Marie Evertsson. Studien visar att män och kvinnor i singelhushåll lägger lika mycket tid på hushållsarbete, men när de blir sambor minskar männens hushållsarbete i genomsnitt 1,5 timme per vecka. Den största ojämlikheten uppstår när barn kommer in i bilden. Vid första barnet ökar kvinnans hushållsarbete med cirka åtta timmar per vecka, medan pappans hushållsarbete endast ökar med två timmar. Trots förändringar i normer kring faderskap, till exempel att pappor tar ut längre föräldraledighet, har dessa förändringar alltså inte haft stor inverkan på hushållsarbetet, vilket är ett relevant bidrag till min studie.

Eriksson och Kolks (2024) kvantitativa studie, *Parental Union dissolution and the gender evolution,* visar att separation ofta leder till ett mer jämställt omsorgsansvar. Växelvis boende, 50/50, kräver nämligen att fäder tar ansvar för barnen hälften av tiden, vilket få fäder som bor tillsammans med barnens mor gör. Författarna belyser därmed en intressant dynamik föräldrar emellan, och hur könsroller påverkar vardagslivet.

När det gäller ideal kring samtida föräldraskap är intensivt föräldraskap ett intressant begrepp. Först introducerades termen *intensive mothering*, intensivt moderskap, av Sharon Hays (1993), och beskrevs som ett kulturellt ideal där mödrar förväntas centrera sina liv kring sina barn. Termen intensivt moderskap har senare kommit att omfatta intensivt föräldraskap, *intensive parenting,* som även inkluderar ett bredare, mer könsneutralt perspektiv.

I boken *Parenting Cultures studies* skriver Charlotte Faircloth (2023) i kapitlet *Intensive Parenting and the Expansion of Parenting*, om detta fenomen. I västerländska samhällen, särskilt hos medelklassen, har intensivt föräldraskap blivit norm, vilket kännetecknas av hur föräldrar lägger mycket energi och resurser på att främja sitt barns utveckling. Intensivt föräldraskap tenderar även att förstärka traditionella könsroller eftersom det oftast är kvinnor som påverkas mest av dessa ideal, vilket i sin tur bidrar till ökad stress och skuld hos dessa mödrar. Faircloth betonar även det historiska perspektivet, och hävdar att idealen kring föräldraskap inte alltid varit så krävande, vilket är relevant att ha i åtanke i och med denna studies generationella jämförelse. Den här utvecklingen menar Faircloth bland annat beror på ökad samhällelig osäkerhet, vilket i sin tur ökar pressen på föräldrar att göra rätt. Dessutom har tillgången till information och expertråd ökat, vilket förstärker uppfattningar om vad som anses vara ett bättre kontra sämre föräldraskap (Faircloth 2023).

3.2 De osynliga könsrollerna

I den kvalitativa studien *De-gendered Processes, Gendered Outcomes: How Egalitarian Couples Make Sense of Non-egalitarian Household Practices* (2020), lyfter Allison Daminger att heterosexuella par tenderar att förstå ojämn arbetsfördelning i hemmet som en konsekvens av personlighet och grad av effektivitet. Många par motiverar alltså sin traditionella fördelning av hushållssysslor som en könsneutral process med ett slumpmässigt utfall. Daminger pekar emellertid på att det är samspelet mellan kontext och kön som bör beskyllas. Vissa män uppger även att de stänger av, eller tonar ner vissa delar av sin kompetens när de kommer hem från sitt förvärvsarbete, medan kvinnor inte har, eller uppfattar sig ha, samma möjlighet att välja. Det är intressant hur par tenderar att betona personlighet som orsak till ojämställda hushållsarrangemang, och hur det speglar individens omedvetenhet, eller ovilja, att erkänna könsrollers närvaro.

Ytterligare ett intressant bidrag till denna studie är Jenny Alsarve och Teresa Glantz artikel *When men become fathers, women become project leaders: Swedish parenting practices over time* (2025). Forskningen bygger på kvalitativa, longitudinella intervjuer med 12 svenska, olikkönade medelklass-par. Studiens mest centrala fynd är den gradvisa framväxten av kvinnans planeringsansvar, särskilt kring det som berör barnets behov. Mördar tenderar att agera projektledare i familjen, det vill säga ansvara för scheman, kontakter med barnomsorg, planering av aktiviteter och så vidare. När det gäller praktiskt arbete, såsom matlagning och

städning, brukar även mannen bidra, men det långsiktiga planeringsansvaret faller oftast på kvinnan. Även hos föräldrapar vars ambition är att dela lika på omsorgs- och hushållsarbete, är det fortfarande mödrarna som i huvudsak bär detta osynliga ansvar. Även hos de par som reflekterar kring, och aktivt försöker undvika en traditionell könsuppdelning, sätts denna norm (Alsarve & Glantz 2025), vilket är intressant att ha i åtanke när man analyserar mentalt hushållsarbete.

3.3 Kopplingen mellan fritid och hushållsarbete

I SCB:s rapport *Nu för tiden - En undersökning om svenska folkets tidsanvändning år 2010/11* (2011) diskuteras män och kvinnors fria tid - aktiviteter såsom att se på TV, träna eller träffa vänner. Män har i genomsnitt en halvtimme mer fri tid än kvinnor per dag, och tiden ökar till nästan en timme en genomsnittlig veckoslutsdag. Dessutom varar mäns genomsnittliga fritidsepisoder längre, medan kvinnors fria tid karaktäriseras av kortare episoder. I praktiken innebär detta att kvinnors fria tid delvis består av pausaktiviteter, i väntan på andra aktiviteter, ofta hushållsarbete. Kvinnors fria tid uppstår ofta mellan till exempel väntan på tvättmaskinen eller middagen i ugnen. Därför bör inte kvinnors fria tid anses vara lika fri som männens, mer oavbrutna fritid (SCB 2011). Rapporten belyser ytterligare ett intressant perspektiv av vad som påverkar, och påverkas av, ojämställt hushållsarbete. Trots att forskningen bygger på data från 2010/11 är den relevant för forskning om både 2020-talet och 1960-talet. Rapporten åskådliggör nämligen relationen mellan fritid och hushållsarbete, som förmodligen även är och har varit aktuell under andra tidsperioder.

Ytterligare relevant forskning om manlig fritid är Izabella Rosengrens artikel *Männen tar makten hemma i köket* från forskning.se (2017), som handlar om mäns matlagningsintresse. Matlagning har historiskt ansetts vara en kvinnlig syssla, men under de senaste decennierna har fler män börjat ta större plats i köket, men vanligen utifrån egoistiska behov. Män ser ofta matlagning som en hobby, eller statusmarkör, till skillnad från kvinnor som främst lagar mat i praktiskt eller familjärt syfte. Rosengren diskuterar även Marcus Klasson och Sofia Ulvers forskning om vad som driver svenska mäns matlagningsintresse. Forskarna kom fram till att matlagning har börjat ses som en mycket finare hushållssyssla, när fler män inkluderades. Bilden av att män som lagar mat är unikt och beundransvärt existerar dock fortfarande (Rosengren 2017). Rosengrens artikel visar hur manliga preferenser influerar samhälleliga

jämställdhetsnormer och hur detta även påverkar synen på fördelning av hushållsarbete, vilket är ett intressant bidrag till min studie.

4. Teori

För att analysera två generationer mödrars upplevelser av hushållsarbete, används två teoretiska perspektiv. Hochschilds teori om *det andra skiftet* synliggör kvinnors dubbelarbete och emotionella rationaliseringar, medan *Equity theory* belyser upplevelser av rättvisa i parrelationer. Dessa kompletterar varandra och möjliggör en analys av både strukturella, relationella och identitetsskapande dimensioner.

4.1 Arlie Hochschild och det andra skiftet

I *The second shift* (1989) undersöker Arlie Hochschild de emotionella och sociala konsekvenserna av teorin *det andra skiftet*, alltså det arbete som utförs i hushållet efter förvärvsarbetet. Boken bygger på Hochschilds kvalitativa studie bestående av 145 personer, både män och kvinnor, bosatta i San Francisco Bay Area under 1980-talet.

Hochschild diskuterar de bestående hemmafruidealen om att kvinnor bör ansvara för hushållsarbetet, trots att de numera även förvärvsarbetar. Hochschild menar att dessa normer är svåra att bryta, dels på grund av föråldrade upplevelser som skapat denna tradition. Studien belyser även hur par tenderar att rationalisera ojämn arbetsfördelning, till exempel att se mannen som en medhjälpare, istället för en person som tar likvärdigt ansvar. Ett av studiens par illustrerar det här fenomenet, genom mannen Peter Tanagawa, när han “roasted the chicken, it meant he was “helping Nina” (Hochschild 1989, s. 188). I familjen Tanagawa var det nämligen hustrun Nina som bar huvudansvaret för hushålls- och omsorgsarbetet. Nina rättfärdigar följaktligen det ojämna upplägget med att hennes man var intresserad av barnen, även om Peter “saw his parental role as supporting Nina’s” (Hochschild 1989, s. 77). Hochschild fann även motsägelser mellan vad människor sa sig tro om sina äktenskapliga roller och vad de verkligen kände inför dessa roller. Dessutom verkar vissa män vara jämställda på ytan, men mer traditionella under ytan, menar Hochschild (1989).

Begreppet, *det andra skiftet,* är särskilt relevant i studien då konceptet synliggör kvinnorsdubbelarbete och hur ojämställdhet kan rättfärdigas. Dessutom belyser författaren att

par ofta framställer sin relation som mer jämställd än vad den är, vilket är relevant för mig som forskare att ta hänsyn till under intervjumaterialets bearbetning.

4.2 Equity theory - relationell rättvisa

Ytterligare en relevant teori för denna studie är *Equity theory,* rättviseteori*,* som utvecklades av J. Stacy Adams på 1960-talet. I *Inequity in Social Exchange* diskuterar Adams (1965) teorin, som handlar om att individen jämför sin egen insats och belöning i en relation till sin partners. För att en relation ska uppfattas som rättvis bör belöningarna vara välförtjänta och i balans med insatserna. Adams (1965) skriver även om *Inequity theory*, orättviseteori, en del av *Equity theory*, som betonar hur orättvisa upplevs i sociala sammanhang, särskilt i arbetsrelationer. Orättviseteorin handlar, precis som rättviseteorin, om att individer jämför sin insats, *input*, med sina belöningar, *outcome*, och ställer dem i relation till den andra parten. Adams lyfter olika metoder för att hantera känslan av orättvisa som kan uppstå av relationell obalans. Individen kan till exempel ändra sin insats, det vill säga arbeta mer eller mindre för att motsvara belöningen, eller alternativt försöka förhandla fram en bättre belöning. Individen kan även försöka ändra sin attityd till situationen, och övertyga sig själv att den är rättvis. Adams talar här främst om arbetsrelationer, men teorin går även att applicera på privata parrelationer, eftersom hushållsarbete kan tolkas som ett informellt arbete.

I artikeln *Divisions of Housework, Communication, and Couples' Relationships Satisfaction*, förenar Daniel L. Carlson m.fl. (2020) Equity theory med jämställdhet i relationer. Författarna hävdar att rättvisa, och därmed även en välmående relation, oftast är starkt kopplat till ett jämställt hem, särskilt för kvinnor. För att en relation ska anses vara rättvis är det även viktigt att föra en god kommunikation. Vissa kvinnor anser dock inte att en traditionell arbetsfördelning är orättvis, även om de arbetar heltid. Detta beror sannolikt på individens förväntningar och vad hen anser sig förtjäna.

Rättviseteorin bidrar med ett intressant perspektiv till den här studien, om hur relationell rättvisa kan tolkas på olika sätt.

5. Metod & material

I detta kapitel redogörs för vilken metod och material som använts, och varför. För att undersöka hur mödrar beskriver jämställdhetsaspekten av hushållsarbete, har en kvalitativ,

metodologisk ansats använts. Metodvalet underlättar en djupgående förståelse av forskningsområdets nyanser (Eldén 2020). Studien bygger på åtta semistrukturerade intervjuer, med fyra kvinnor från varje generation.

5.1 Urval och avgränsningar

Studien är avgränsad till svenskfödda mödrar i heterosexuella relationer från medelklassen, där båda i föräldrarelationen arbetade under barnets tidiga år. Fokus ligger på kvinnor som fick sitt första barn på 1960-talet respektive 2020-talet. Informanterna har sin utgångspunkt i mina närståendes kontaktnät, men jag har ingen personlig relation till de individer som intervjuats.

Dessa två generationer har valts ut för att skapa en tydlig, tidsmässig kontrast. 2020-talets förstagångsmödrar utgör den mest samtidspräglade generationen, vilket möjliggör en analys av moderna normer och praktiker. Att sedan undersöka 1960-talet mödrar är särskilt intressant eftersom tidsperioden följdes av omfattande samhälleliga förändringar, inte minst vad gäller kvinnors roll i samhället och hushållet (Nilsson 2012). Genom att jämföra 1960-talets mödrar, med dagens generation, möjliggörs en djupare förståelse för hur samhället har förändrats, och hur detta speglas i relationer och hushåll.

Anledningen till att studien endast inkluderar mödrar, och inte fäder, handlar delvis om att skapa en tydligare och mer avgränsad analys. Dessutom, eftersom obetalt hemarbete fortfarande utförs av främst kvinnor (SCB 2024), är den kvinnliga erfarenheten en naturlig startpunkt för en undersökning om hushållelig jämställdhet. Fokuset på endast mödrar, och inte kvinnor överlag, motiveras av att hushålls- och omsorgsarbetet blir mer omfattande när barn kommer in i bilden (Matzinger 2016), och därmed blir eventuella skillnader i fördelning av sysslor mer påtagliga.

Ett kriterium för att delta i studien var att båda föräldrarna skulle arbeta under småbarnsåren, eftersom kvinnligt förvärvsarbete understryker eventuella könsskillnader i hushållsarbetet. Om någon av föräldrarna skulle ha varit hemmaförälder hade dessutom resultatens relevans försämrats, eftersom den parten som inte arbetar oftast förväntas göra majoriteten av hushållsarbetet. Studien fokuserar främst på tidsperioden när båda föräldrarna arbetade, och när barnen gick på förskola eller liknande, även om vissa reflektioner kring föräldraledighet förekommer i analysen.

Paren som studeras är avgränsade till medelklass, eftersom den som största samhällsgrupp ger den mest övergripande bilden av det svenska samhället. Medelklassen har ofta en normbildande position och tenderar därmed att få stort utrymme i medier, politiska diskussioner och forskning. Det är därför av intresse att kritiskt granska denna grupp, eftersom medelklassen tenderar att ha progressiva ideal om jämställdhet, men att det ofta finns en diskrepans mellan värderingar och faktiskt praktik i hemmet (ISF 2012).

Studien undersöker endast heterosexuella par, vilket motiveras av inriktningen på jämställdhet. Genom att analysera relationer mellan man och kvinna, skapas en tydligare distinktion mellan parterna och traditionella könsstrukturer. Dessutom hade en undersökning av homosexuella relationer försvårat den generationella jämförelsen eftersom adoptioner inte blev lagligt förrän i februari 2003 för samkönade par (Regeringskansliet 2015).

5.1.1 Presentation av informanter

I denna studie har samtliga informanter fått fingerade namn för att värna om deltagarnas konfidentialitet (Eldén 2020).

Margareta - fick sitt första barn 1964

Barbro - fick sitt första barn 1965

Ingrid - fick sitt första barn 1967

Eva - fick sitt första barn 1969

Sara - fick sitt första barn 2022

Emma - fick sitt första barn 2023

Josefine - fick sitt första barn 2023

Cornelia - fick sitt första barn 2023

5.2 Datainsamling: intervjusituation

Intervjuerna genomfördes främst via telefon eller videomötestjänster, men även på plats. Före intervjun fick samtliga deltagare, enligt informationskravet, information om studiens forskningsområde, samt vad uppsatsen ska användas till (Eldén 2020). Informanterna

upplystes även om deltagandets villkor och anonymitet enligt konfidentialitetskravet (Eldén 2020). Dessutom skickades Regions Skånes *checklista för en jämställd vardag* till informanterna, i syfte att inspirera, och upplysa dem om vad som kan klassas som hushållsarbete. Checklistan uppskattades av många informanter, som ansåg att den inkluderar ett omfattande perspektiv av arbetet som föräldraskapet medför.

I början av samtalen informerades deltagaren om att intervjun skulle spelas in. Samtliga intervjuer bandades i syfte att rikta fokus på samtalet, snarare än att föra anteckningar. För att minska risken för integritetsintrång användes diktafon istället för mobilinspelning (Eldén 2020). Kvinnan som intervjuades på plats fick, enligt samtyckeskravet (Eldén 2020), skriva på en samtyckesblankett som hämtats från Lunds universitet (se bilaga 2). De informanter vars intervjuer genomfördes på distans fick istället ge muntligt samtycke, genom att informationen på samtyckesblanketten lästes upp och att deltagaren fick ge sitt godkännande på inspelning.

Utgångspunkten under samtalet var en intervjuguide som formulerats tidigare (se bilaga 3). Efter intervjun transkriberades ljudinspelningen för hand. Det finns dock elektroniska tjänster som transkriberar inspelat material automatiskt, men på grund av informanternas anonymitet (Eldén 2020) undveks internetbaserade metoder. Dessutom bidrog transkriberingen för hand, till ökad förståelse och reflektion av insamlat material, eftersom jag under skrivandets gång lade märke till relevanta uttalanden.

5.3 Analysmetod och bearbetning av data

I denna studie används tematisk analys för att identifiera och tolka återkommande mönster och teman i det empiriska materialet. Fokuset var att systematiskt lyfta fram vad informanterna sade, snarare än hur det sades, för att skapa en förståelse kring empirins huvudsakliga innehåll (Jepson Wigg 2019). Arbetet inleddes med en noggrann inläsning av de transkriberade intervjuerna för att skapa en övergripande uppfattning om innehållet. Återkommande ämnen kategoriserades sedan i mer omfattande teman och totalt identifierades sju huvudsakliga teman.

Studien utgår huvudsakligen från en induktiv ansats, men innehåller även deduktiva inslag. Analysen bygger främst på mönster som framkommit ur intervjumaterialet och teorier har till stor del valts i efterhand, vilket speglar ett induktivt arbetssätt. Samtidigt hade jag vissa

teoretiska antaganden och en hypotes redan före datainsamlingen, baserad på tidigare forskning. Jag prövade alltså om tidigare belagda mönster gick att identifiera även i detta material, vilket innebär ett visst mått av deduktiv metodtillämpning (Tavory & Timmermans 2014).

5.4 Etiska överväganden

Vid genomförandet av studien har ett antal etiska överväganden identifierats. Det är viktigt att diskutera dessa etiska aspekter i syfte att stärka forskningens trovärdighet och transparens, eftersom dessa brister kan påverka resultaten och vad som bör tas hänsyn till när de tolkas.

Majoriteten av intervjuerna genomfördes på distans eftersom de flesta informanter bodde långt bort, och ett personligt möte var därmed inte möjligt att arrangera. En nackdel med distansintervjuer, är dock bristen på kroppsspråk och mimik, som kan generera djupare tolkningar (Eldén 2020). Informanterna vars intervjuer genomfördes på distans fick även godkänna sitt deltagande muntligt. Trots att samtycket uppfyller kraven enligt EPL 17 §, alltså att samtycket skall dokumenteras och vara "frivilligt, uttryckligt och preciserat till viss forskning" (Eldén 2020, s. 36), finns det en risk att distansinformanterna inte hade samma möjlighet att uppfatta premisserna kring studiens villkor.

Enligt Ryen (2004) bör man undvika att intervjua bekanta personer eftersom relationen kan påverka forskningens objektivitet, och riskera vinklade svar eller tolkningar. Även om jag som forskare inte har en personlig relation till studiens informanter, tillhör intervjuobjekten ändå kategorin bekantas bekanta. Det kan alltså finnas en viss oro hos intervjupersonerna att deras berättelser kommer att föras vidare till vår gemensamma bekant, trots betoningen på deltagandets anonymitet. Att rekrytera informanter via närståendes kontaktnät kan även i viss mån försämra deltagarnas konfidentialitet, eftersom åtminstone en person, utöver mig, känner till personens medverkan (Eldén 2020). Flera av informanterna uttryckte emellertid att de inte hade några invändningar mot anonymisering eller inte, vilket indikerar att de inte upplevde samtalet som särskilt utelämnande.

Ett annat etiskt övervägande i denna studie är att ämnet kan uppfattas som känsligt och att vissa deltagare kände sig obekväma, eller ifrågasatta, särskilt om deras berättelser inte matchar samtida jämställdhetsideal. Även om informanterna inte känner mig personligen, finns det enligt Dalen (2015) ändå en tendens hos människor att vilja framställa sig själva och

sitt liv på ett positivt sätt, oavsett anonymitet eller inte. Det är därmed viktigt att ta hänsyn till att informanternas berättelser möjligen kan vara något förskönande.

Ytterligare en aspekt som bör tas i beaktande är hur minnesbias kan påverka informanternas svar, framförallt hos den äldre generationen. Under intervjuerna med de äldre kvinnorna diskuterades händelser som inträffade för över 50 år sedan, vilket naturligtvis riskerar att de inte har lika tydliga minnen från småbarnsåren, i jämförelse med de yngre.

Det är inte bara informanter som kan förvränga historier, utan även forskare kan modifiera uttalanden och observationer. I forskningsprocessen är det därför viktigt att ta hänsyn till minnesarbeten, *mnemonics*. Forskare är nämligen benägna att vinkla sitt material för att det bättre skall stämma överens med det egna narrativet. Därmed riskerar forskare att göra proto-teoretiska val, alltså att slutsatser dras på grund av selektiva minnen, vilka präglas av individuella önskningar eller fördomar (Tavory och Timmermans 2014). För att hantera detta etiska övervägande har jag under arbetet med analysen varit medveten om risken för selektivt minnesarbete och därmed aktivt strävat efter att inkludera utsagor som både stödjer, och utmanar, min ursprungliga hypotes.

6. Analys

Detta analytiska avsnitt är organiserat utifrån åtta tematiska rubriker. Temana har valts ut genom att bearbeta det empiriska materialet och identifiera de mest centrala och återkommande mönstren i kvinnornas berättelser om jämställdhet i relationer, relaterat till hushållsarbete. Varje temarubrik inkluderar båda generationernas svar, samt en jämförelse mellan de båda generationernas upplevelser. Genom att analysera de empiriska fynden och förena dessa med tidigare forskning och teori, möjliggörs en djupare förståelse för traditionella könsroller och hur nya normer utmanar eller reproducerar dessa mönster.

6.1 Vem gör vad?

Inledningsvis diskuteras hur studiens informanter beskriver fördelningen av hushållssysslor - praktiska, emotionella och mentala - inom sina relationer.

61.1 Praktiskt arbete

Samtliga mödrar i den äldre generationen uppger att hushållsarbetet delades upp könsstereotypiskt, alltså att de som kvinnor utförde majoriteten av sysslorna. De äldre kvinnornas män skötte i princip enbart de traditionellt maskulina arbetsuppgifterna, till exempel underhåll av bilen och reparationer i hemmet. Eva berättar till exempel:

> Ja, jag gjorde det mesta. Jag hade hushållet och han stod för det som man säger grabbiga, fixandet och bilen och så. (Eva, första barn 1969)

Eftersom kvinnorna även förvärvsarbetade är Barbros yttrande om dubbelarbete talande för samtliga äldre kvinnor:

> Då fick man ju sitta sent på kvällen, då fick man sköta jobbet när dottern sov. Så ja, det klart att det var tungt med dubbelarbete. (Barbro, första barn 1965)

Den äldre generationens hushållsupplägg kan förenas med Hochschilds (1989) teori om *det andra skiftet*. Till skillnad från sina män fick kvinnorna arbeta ytterligare ett skift när de kom hem, det obetalda hemarbetet.

I jämförelse med de äldre mödrarna, verkar studiens yngre informanter vara något mer jämställda, åtminstone när det gäller praktiskt hushållsarbete. Kvinnan och mannen delar alltså, i större utsträckning, på *det andra skiftet* (Hochschild 1989). Cornelia och hennes sambo brukar även dela upp arbetet utefter vilka typer av hushållssysslor de föredrar.

> Jag står för mat och tvätt, och han städar och diskar mycket, för vi hade ingen diskmaskin, så då tar han ofta det, för det tycker jag är så tråkigt. (Cornelia, första barn 2023)

Till skillnad från den äldre generationens mödrar, framkommer inget tydligt mönster mellan manliga respektive kvinnliga sysslor, hos de yngre informanterna. Till exempel Cornelias sambo brukar diska och städa, vilket utifrån ett könsstereotypiskt tankesätt anses vara mer kvinnliga uppgifter.

6.1.2 Emotionellt arbete

Enligt Region Skånes *checklista för en jämställd vardag* inkluderas även emotionella aspekter i hushållsarbetet. Fokuset är främst på barn, till exempel att trösta eller förklara och reda ut oklarheter. Precis som med de praktiska sysslorna, så uppger de äldre informanterna att de ansvarade lite mer för det emotionella arbetet. De känslomässiga aspekterna av

hushållsarbetet var däremot lite mer jämnt fördelat än det praktiska hushållsarbetet. När jag frågar om det emotionella arbetet säger till exempel Margareta:

> Det var väl jag lite mer, men jag menar vi gjorde ju det tillsammans. Det är svårt att säga, men i det stora hela så var det ju lite mer jag då. (Margareta, första barn 1964)

Den yngre generationen verkar, på det emotionella planet, återigen vara något mer jämställda, och beskriver den emotionella uppdelningen som jämlik. Detta perspektiv exemplifieras av Emma:

> Där är jag och han likadana faktiskt. Han är så himla mjuk, så där har jag fått en bra pappa. (Emma, första barn 2023)

De yngre kvinnornas partners skildras som närvarande och omhändertagande fäder, och fördelningen av deras emotionella arbete är vad Adams (1965) skulle förklara som en harmoni mellan insats och belöning. Denna rättvisa kan i sin tur, enligt Carlson m.fl. (2020), även gynna pardynamiken, eftersom jämställdhet ofta bidrar till välmående relationer. Flera av de yngre informanterna värderar också emotionellt arbete högt, och menar att det i många sammanhang väger tyngre att vara en psykiskt närvarande pappa till sina barn, än en städande partner.

6.1.3 Mentalt arbete

Ytterligare en aspekt av hushållsarbetesdefinitionen som används i denna studie, är det mentala perspektivet av att samordna familj och hushåll, ett område som präglas mycket av initiativtagande och planering. Mödrarna från den äldre generationen uppger att de även här tog mest ansvar, men de verkar inte lägga särskilt stor vikt vid det.

Margareta berättar till exempel:

> Ja, jag hade kanske bättre koll, packade barnens väskor och så, men det var inget jag tänkte på. (Margareta, första barn 1964)

Här beskrivs även en tydlig könsskillnad hos samtliga yngre informanter, Sara säger till exempel:

> Det var nog liksom det jag var missnöjd med eller liksom det vi pratar om, kanske det här med planering och framförhållning. Den här klassiska uppdelningen att det är kvinnan som

> kommer på det och liksom påminner att nu ska vi städa eller nu behöver vi… Asså att jag kanske tar mer initiativ än han. (Sara, första barn 2022)

Saras beskrivning av sin relation är talande för hur övriga deltagare från hennes generation upplever sina relationer, det vill säga att de i egenskap av kvinna tar större ansvar för organisering och initiativtagande i vardagen än deras partners.

Enligt Alsarve och Glantz (2025) faller ofta ansvar för planering på kvinnor, vilket även tenderar att förstärkas ytterligare efter barn tillkommer i familjeekvationen. När Sara berättar om sin relation verkar det som att både hon och hennes sambo är måna om att vara jämställda, men ändå faller planeringsansvaret på henne. Detta stämmer således överens med Alsarve och Glantz (2025) tes att det är svårt att undvika att kvinnan bär huvudansvaret för det mentala arbetet, trots att man som par aktivt strävar mot jämställdhet.

Cornelia lyfter ytterligare ett intressant perspektiv av mentalt arbete, om hur hon tror att upplägget hade sett ut om hon och hennes partner separerade.

> Asså jag tänkte på det att om vi skulle gjort slut tror jag ändå att han hade gjort ännu mer, för så länge det finns en kvinna i hushållet finns det ju alltid någon som kan komma ihåg och planera. Då skulle han ju behöva ha koll på allting med barnet på hans vecka. (Cornelia, första barn 2023)

Cornelias yttrande tyder återigen på att kvinnor förväntas ta större ansvar i hushålls- och omsorgsarbetet. Hennes hypotes stämmer de facto överens med Eriksson och Kolks (2024) forskning, som poängterar att barns växelvisa boende, 50/50, främjar föräldrarnas jämställdhet, eftersom upplägget kräver att fäder tar fullt ansvar för barnet halva tiden, vilket få män som bor med en kvinna gör.

En skillnad som framkommer mellan generationerna är hur det mentala hushållsarbetet betonas. De äldre mödrarna initierar inte samtal om mentalt arbete, medan de yngre mödrarna lyfter fram detta tema spontant, utan att det specifikt efterfrågats. De äldre kvinnorna är mer benägna att rikta fokus mot det praktiska arbetet. Det svaga betonandet av mentalt arbete hos 1960-talets mödrar kan möjligen förstås utifrån faktumet att de utförde en stor majoritet av både det praktiska och mentala hemarbetet. När alla sysslor utförs av en och samma person tenderar kanske uppgifterna att flyta samman, vilket i sin tur leder till att det psykiska arbetet osynliggörs, då det inte tydligt särskiljs från övriga former av hushållsarbete. I den yngre generationens relationer är de praktiska och emotionella sysslorna mer jämnt fördelade, vilket

skapar ett större fokus kring kvinnors huvudansvar för organisering. De yngre mödrarna synliggör alltså den kognitiva bördan, som under 1960-talet verkar ha osynliggjorts.

Sammanfattningsvis

Samtida män verkar alltså, enligt kvinnornas beskrivningar, delta något mer i hushållsarbetet i jämförelse med 1960-talets män, även om det största ansvaret fortfarande faller på kvinnan i båda generationer. Informanternas berättelser tyder dock på att mäns deltagande ofta är beroende av kvinnans initiativ och planering. Det är därmed intressant att undersöka hur kvinnor förhåller sig till dessa, delvis ojämlika, upplägg och hur de eventuellt rättfärdigar relationell ojämställdhet. Detta diskuteras i nedanstående tema.

6.2 Inställning till ojämställt hushållsarbete - olika typer av rättfärdigande

Kvinnorna från båda generationer uppger överlag att de är nöjda med fördelningen av hushållsarbete, trots viss ojämlikhet. När jag frågar informanterna hur de upplever denna ojämställdhet, noterades olika sätt att rationalisera ojämna upplägg. De mest återkommande sätten att rättfärdiga ojämställdhet delas upp i tre kategorier: Normer och tradition, personlighet och val, samt biologiska aspekter.

6.2.1 Normer om tradition som rättfärdigande

Eva förklarar den ojämna uppdelningen av hushållssysslor mellan henne och hennes man, genom att betona normer och traditioner.

> Jag var nog rätt nöjd ändå, jag har ju precis som jag sa, jag var ju uppvuxen med en hemmamamma, hon stod för huset och då var det inte konstigt, jag tog bara vid där ungefär, att jag sköter det. (Eva, första barn 1969)

På grund av Evas uppväxt, med en mamma som var hemmafru, lärde hon sig vilka sysslor en kvinna förväntades stå för. Skillnaden mellan Eva och hennes mor var dock att Eva även förvärvsarbetade. Trots det fanns hemmafruidealen kvar, även om Eva i själva verket inte var hemmaförälder som sin mor. Evas förhållningssätt till sin mor visar hur sociala konstruktioner skapas av upplevelser och med tiden blir tradition, även om förutsättningarna förändrats, något som även Hochschild (1989) betonar.

Barbro beskriver också sin hushålleliga roll som traditionellt kvinnlig:

> Det blev väl jag som läste sagor och pratade mest, men å andra sidan var han ju intresserad av dottern då också, så jag kan ju inte säga att jag var ensam så heller direkt nej. Det tycker jag inte, så där får vi ge honom lite cred. På 60-talet var det ju naturligt då, rollerna var ju sådana överallt. Det var inget som var speciellt förtryckande för mig. (Barbro, första barn 1965)

Det togs alltså för givet av Barbro själv, men även av hennes man, att hon i egenskap av kvinna, skulle ta hand om hem och barn. Denna norm kan förenas med Hochschilds (1989) betoning på samhällets låga krav på fäder, och att en man anses vara hedervärd så länge han visar intresse för sina barn och, som Barbro sa det, till och med borde få "cred".

Tradition som rättfärdigande av ojämställt hushållsarbete visade sig vara vanligt hos de äldre informanterna, men endast en av de yngre mödrarna uppger liknande motiv. När jag frågade Cornelia om hon kände att det finns en förväntan på henne som kvinna att ta hand om hem och barn svarade så här:

> Om man ser till hur mina föräldrar hade det uppdelat när vi var små, så var det ju mamma som gjorde allt det tråkiga med oss om man säger så, och tog hand om hemmet. Och så gjorde pappa bara roliga grejer haha. Så jag tror lite att det tänket typ, som jag har haft är därifrån. (Cornelia, första barn 2023)

Cornelias föräldrar verkade alltså ha en traditionell relationsdynamik, som även Cornelia till viss del tagit efter. Eftersom Cornelia var den enda av de yngre kvinnorna som motiverar könad arbetsfördelning med traditionella ideal, kan slutsatsen dras att könsstereotypa normer kring kvinnors roll i hemmen var starkare på 1960-talet, vilket troligen beror på jämställshetsdebattens utveckling (Nilsson 2012). Vissa av dessa mönster går emellertid att urskilja även hos dagens föräldrar, vilket understryker hur svårt det är att rubba historiskt etablerade normer.

6.2.2 Personliga egenskaper och val som rättfärdigande

Förutom traditionella könsstereotyper, klandrar vissa informanter sig själva eller sin partner för det ojämna upplägget. Därmed identifieras ett slags rättfärdigande kopplat till personlighet. Barbro menar till exempel att ojämställdheten delvis berodde på hennes konflikträdsla:

> Sen så hade man ju olika personligheter. Jag är ju en sån där som viker undan och är rädd av mig. Det kan man ju alltid skylla på, att man sa inte ifrån och så där, men så var dynamiken. Det var inget som var väldigt besvärligt, det var det inte. Jag var nöjd ändå. (Barbro, första barn 1965)

Barbros uttalanden är något motsägelsefulla eftersom hon å ena sidan menar att hushållsarbetet inte var särskilt ansträngande och att hon var nöjd. Å andra sidan återkommer uttalanden som tyder på att det faktiskt var rätt tungt ibland, till exempel dubbelarbetet, som nämndes i början av föregående temarubrik. Denna typ av inkonsekventa yttranden är återkommande även hos andra äldre informanter. En eventuell förklaring till denna motsägelse kan förenas med Hochschild (1989) som menar att det sannolikt finns en skillnad mellan människors beskrivningar av sina äktenskapliga roller och deras verkliga känslor inför dessa roller. De äldre mödrarnas, eventuellt genuina känslor, det vill säga att hemarbetet faktiskt var mödosamt, kanske inte stämmer överens med vad de tror att de borde känna. Att uppfatta hemarbetet som betungande var av allt att döma inte normaliserat på 1960-talet, eftersom "det var så det var", och att man inte var speciellt förtryckt i jämförelse med andra mödrar.

Vidare rationaliserar Ingrid det ojämställda upplägget genom sin personlighet, men på ett mer positivt sätt än Barbro:

> Jag trivdes så väldigt bra med och fixa och greja hemma. Jag har alltid gillat det, och det gör jag fortfarande. (Ingrid, första barn 1967)

Enligt Ingrid var det således *ett val* att vara den parten som gjorde mest hemma, eftersom hon trivdes med att utföra dessa sysslor.

Att motivera ojämställdhet med personlighet förekommer även hos den yngre generationen. Sara lyfter till exempel sin sambo som generellt har svårare för planering och initiativtagande, vilket hon dels menar beror på hans personlighet, men att könsroller förmodligen format dessa egenskaper.

> En kombination av att vi är olika som personer, men mycket tänker jag att han är man och jag är kvinna liksom, och man har skolats på olika sätt. (Sara, första barn 2022)

Enligt Daminger (2020) förstår, precis som studiens informanter, många par ojämn fördelning av hushållssysslor som en konsekvens av effektivitet och personlighet. Daminger pekar emellertid på att könsnormer förklarar varför kvinnor utför mer av vissa arbetssysslor

(Daminger 2020). Det är emellertid svårt att skilja på vad i ens personlighet som formats av arv, vilket skulle kunna tolkas som ens naturliga eller verkliga personlighet, och vad som formats av miljö, könade normer. Vi kan naturligtvis inte veta säkert vad som faktiskt är informanterna, och deras partners, "verkliga" personligheter, och vad de skolats till i en patriarkal värld, men enligt Damingers tes är det alltså könskonstellationen som främst bör skuldbeläggas.

Vidare menar Sara att hon hanterar sin sambos bristande planeringsförmåga genom vissa strategier. Hon exemplifierar detta med vad som sker när deras barn blir sjukt:

> Jag läser på mer om det och kollar upp och sådär, men då blir det bra uppdelat om han bokar läkartid, följer med henne till läkaren, hämtar ut recept, så blir det typ att vi är lika engagerade i det. Så att, det kanske är lite mer på mitt initiativ att detta är ett område som du kan ta liksom, och då blir det just jämnt uppdelat. (Sara, första barn 2022)

Genom att anpassa fördelningen av sysslor utefter individens personlighet kan upplägget alltså upplevas mer rättvist. Denna typ av uppgörelse kan förenas med rättviseteorin (Adams 1965), eftersom Sara upplever sitt upplägg som rättvist, trots att hon och hennes sambo inte gör 50/50 av allt. På grund av att hon upplever sin partners insats lika betydande som sin egen, blir relationen ändå jämlik enligt Sara. Utifrån Adams teori kan Saras strategi ses som att den mentala energi hon lägger ner för att få mannen att göra en del av insatsen, belönas med att hon kan vara mer passiv när han utför sina, mer praktiska delar.

Fenomenet att motivera asymmetrisk uppdelning av sysslor med personliga val går även att urskilja hos Josefine och hennes sambo:

> Vi har haft diskussioner om att jag ofta vill att flaskorna ska diskas med en gång efter man använt dem, men han kanske väljer att ha kvar dom en timme och göra det senare. Och då kan jag känna att jag vill göra det nu och bara ha det gjort så att det är klart. (Josefine, första barn 2023)

Att Josefine står för majoriteten av hushållsarbetet, förklarar hon delvis genom sin något pedantiska och kontrollerade läggning. Hon vill alltså ha det på sitt sätt, och litar inte på att hennes partner uppfyller samma standard.

Att motivera ojämställt hushållsarbete med personlighet förekommer alltså i båda generationer. Den yngre generationens mödrar verkar däremot mer medvetna om könade

normer och är även mer benägna att förhålla sig nyanserat till sina partners eventuella svagheter. Till exempel när Sara betonar att hennes sambo är sämre på att planera än henne, inte bara på grund av hans personlighet utan också på grund av könsroller. De yngre mödrarna problematiserar alltså sin situation något mer, trots att de verkar leva mer jämställt jämfört med de äldre informanterna, vilket förmodligen beror på att dagens mödrar har större medvetenhet kring jämställdhet.

6.2.3 Idén om biologiska skillnader som rättfärdigande

Att en relation inte alltid är helt jämställd förklaras även av informanternas biologiska aspekter, framförallt när det gäller omsorgsarbete. Till exempel berättar Sara att hon före första barnet tänkte att hon och hennes sambo skulle dela lika på föräldraledigheten, men valde sen ändå att vara hemma majoriteten av föräldraledigheten. En av anledningarna till att Sara var hemma med barnet längre än planerat var för att inte behöva stressa med att trappa ned på amningen:

> Med amning och så blev det naturligt att jag var hemma längre för att inte behöva stressa och trappa ned på amningen. Så jämställdhet är inte bara att det ska vara exakt lika, och att där tyckte han att jag skulle få bestämma och att liksom kvinnan får känna av hur jag vill göra med föräldraledigheten, och att han anpassade sig. (Sara, första barn 2022)

Några fler av de yngre, men ingen av den äldre generationens mödrar, lyfter denna biologiska aspekt. Troligtvis finns det andra anledningar som är mer påtagliga hos de äldre, till exempel tradition. Formandet av traditionella ideal kan likväl möjligen förklaras av biologiska aspekter. Varför kvinnor ofta bär det största omsorgsansvaret kanske delvis beror på att de fött och ammat barnet, och att dessa erfarenheter skapar ett omsorgsförsprång, som i sin tur gör att modern tar störst plats även när barnet inte är biologiskt beroende av sin mamma längre.

Rättvisa och förväntningar

Trots att informanterna, mer eller mindre, utför merparten av hemarbetet verkar samtliga, gamla som unga, vara relativt nöjda med fördelningen. Återigen kan denna inställning förklaras genom Adams (1965) *Equity theory.* För att vara nöjd med sin relation krävs alltså inte nödvändigtvis att båda parterna gör exakt lika mycket av allt, utan viktigast är att de känner att båda får tillbaka, det vill säga belöning (*outcome*), lika mycket som de ger, alltså

insats (*input)*. Till exempel tog både Cornelia och Josefine majoriteten av föräldraledigheten, men kände sig ändå nöjda eftersom deras partners tog hand om inskolningen.

> Där tog han inskolningen för jag kände att jag ville komma ut och jobba efter att ha varit hemma så länge, så det var skönt. (Josefine, första barn 2023)

Carlson m.fl. (2020) diskuterar även Equity Theory utifrån perspektivet att vissa kvinnor inte anser att en traditionell, ojämn arbetsfördelning är orättvis. Carlson m.fl. menar att det kan förklaras genom kvinnans förväntningar om vad hon anser sig förtjäna. Här kan vi återkoppla till flera av de äldre informanterna, till exempel Eva, som var nöjd med fördelningen av sysslor eftersom uppdelningen motsvarade hennes förväntningar:

> Ja, vad ska man säga, det var väl den traditionella uppdelningen, som jag hade med mig hemifrån helt enkelt. Man var husmor, så att laga mat det gjorde min man aldrig, han hade aldrig hållit på med matlagning innan jag träffade honom heller. Men det var bra ändå. (Eva, första barn 1969)

Summering

Det finns alltså olika sätt att se på, och rättfärdiga, ojämställt hushållsarbete. De äldre kvinnorna uttryckte något mer att de var nöjda, än de yngre, trots att deras upplägg var mindre jämställda. Hur tillfreds man är när det kommer till hushållsarbete kanske beror mer på motsvarandet av förväntningar, och mindre på vad man faktiskt gör. Eftersom de äldre kvinnornas hemarbete levde upp till deras förväntningar så kände de sig alltså förnöjsamma. Eva gav till exempel ett intressant perspektiv på hur hon tror dagens relationer kan se ut:

> Det är nog andra förväntade krav, att vi delar på det, och man kan nog komma mycket i gräl för att man inte riktigt har samma åsikter. Jag tror att det är mycket jobbigare med en relation idag, när man pratar hemmalivet. (Eva, första barn 1969)

Eva anser dock att jämställdhetsrörelsen är mycket positiv, och att mäns frånvarande roll i hemmen bör ifrågasättas, men att en sådan kamp även kan bidra till viss relationsproblematik.

När vi talar om nöjdhet är det också relevant att ha den tidsmässiga aspekten i åtanke, alltså att de äldre mödrarna återberättar upplevelser som inträffade för över 50 år sedan. Det finns med andra ord en risk att den äldre generationens informanter inte minns riktigt hur betungande hushålls- och omsorgsarbetet faktiskt var, och därmed ser denna tid i ett mer positivt ljus.

6.3 Mannen som medhjälpare

Ytterligare en aspekt av rationalisering av ojämnt hushållsarbete, som förtjänar att behandlas som ett eget tema, är synen på män som medhjälpare. Ett återkommande uttryck hos informanterna är nämligen att beskriva sina manliga partners som medhjälpare i hemmet. Margareta säger till exempel:

> Min man gjorde väl inte 50 procent, det kan jag inte säga, jag gjorde väl mer av hushållet, men han hjälpte till väldigt mycket. (Margareta, första barn 1964)

När jag frågar Ingrid om hur det emotionella omsorgsarbetet fördelades säger hon:

> Det hjälpte han till med väldigt mycket. Var jag nere och skrev, så läste han säkert godnattsagor och så här. Han ställde upp väldigt mycket för barnen när han var ledig. Väldigt mycket. (Ingrid, första barn 1967)

Hochschild (1989) belyser också hur män ofta beskrivs som medhjälpare av sina fruar, i syfte att rättfärdiga ojämn uppdelning av hushållssysslor. Någon som hjälper till i hushållet uppfattas däremot enligt mig som en person som inte förväntas bära ett lika stort ansvar som personen som tar emot hjälpen, alltså kvinnan i detta sammanhang. Uttrycket ger mig samma intryck som när en mamma säger att hennes man, pappan till hennes barn, ”passar barnen”. Som förälder är man gemensamma vårdnadshavare och har därmed gemensamt ansvar för sina barn. Precis som att pappor inte ”passar” sina barn, utan är delaktiga, borde inte en man ”hjälpa till” i sitt eget hem, utan alltså vara delaktig.

Uttrycket ”hjälpa till” förekommer även hos studiens yngre informanter. Cornelia berättar till exempel att hon gjorde majoriteten av hushållsarbetet, även efter sin föräldraledighet, eftersom:

> Jag har nog bara inte reflekterat över att, just det, jag har en som kan hjälpa mig, tror jag. (Cornelia, första barn 2023)

Emma berättar också om sin sambo som hade möjlighet att vara hemma ganska mycket när hon var föräldraledig.

> Han har ju vart hemma rätt mycket också och hjälpt till. (Emma, första barn 2023)

Att se sin man som medhjälpare när man är mammaledig är förmodligen ganska vanligt, eftersom man som föräldraledig ofta förväntas att ta mer ansvar för hushållet.

Föräldraledighet som begrepp kan dock vara något missvisande eftersom man inte riktigt är ledig, utan egentligen "arbetar" som förälder under en period. Om kvinnan är mammaledig utför hon sitt första arbetsskift under dagen, när hon tar hand om barnet och hemmet, samtidigt som pappan befinner sig på förvärvsarbetet där han gör sitt första skift. När båda föräldrarna är hemma på eftermiddagen påbörjas vad Hochschild (1989) kallar för det andra skiftet. Trots att båda föräldrarna är hemma verkar det som att kvinnans arbete fortsätter in på kvällen, medan pappans skift oftare tar slut på eftermiddagen. Att man är föräldraledig kanske inte borde vara en vedertagen ursäkt till att göra allt hushållsarbete, åtminstone inte på kvällarna.

I enlighet med Daminger (2020) framstår mäns insatser i hemmet, i båda generationerna, ofta som ett frivilligt bidrag snarare än ett jämlikt ansvar, till skillnad från kvinnorna. Upplägget förstärker i sin tur bilden av kvinnan som projektledare och mannen som assistent (Alsarve och Glantz 2025).

Över tre generationer, om man inkluderar även Hochschilds informanter, framträder alltså en slående kontinuitet i hur kvinnor beskriver sina manliga partners som medhjälpare. Trots tidsperiodens skiljaktigheter speglas alltså samma underliggande norm, att mäns deltagande i hemmet anses vara, medvetet eller inte, mer frivilligt, än kvinnors.

6.4 Press och intensivt föräldraskap

I detta avsnitt diskuteras hur studiens informanter förhåller sig till samhällets förväntningar på dem som mödrar. Att undersöka hur förväntningar och press påverkar individens känslor inför olika typer av hemarbete är intressant eftersom dessa i sin tur kan påverka vårt agerande.

Evas beskrivning av press, på 1960-talet, är talande för hennes generation:

> Någon press kan jag inte säga, utan det var bara en självklarhet. Jag upplevde inte att det var som en belastning för mig, utan det bara var. (Eva, första barn 1969)

Den äldre generationens mödrar uppger dock att hushållsarbetet ibland var betungande, men inte på grund av extern press.

De yngre informanterna uppger att de inte heller upplever någon särskild press, åtminstone inte angående det praktiska hushållsarbetet. Kvinnorna uppskattar dock ett fint och städat hem, men mest för sin egen skull. Emma beskriver det så här:

> Jag skulle ändå säga att jag är en person som bryr mig om det, men det är mest för min egna trivsel, jag känner inte att jag mår så dåligt, om typ min mamma skulle komma på besök så vill jag ju i för sig ha det lite fint hemma, men jag känner inte att jag skäms, eller att jag får så här att jag borde prestera bättre hemma i hur det ser ut. (Emma, första barn 2023)

Det verkar emellertid finnas mer förväntningar kring det som berör barnen, alltså omsorgsarbetet, hos de yngre mödrarna. Kvinnorna är mer måna om att deras barn ska uppfostras och tas om hand på ett speciellt vis, jämfört med de äldre informanterna. Här kommer ett ganska talande exempel om hur Sara vill vara som förälder:

> Att ge barnet bra mat och liksom inte jobba för mycket, inte lämna barnet för tidigt eller för länge på förskolan, och alltså sådana grejer. (Sara, första barn 2022)

Faircloth (2023) menar att *intensivt föräldraskap*, att vara en barncentrerad, engagerad och närvarande förälder, har förstärkts de senaste decennierna, och det är ofta kvinnor som drabbas hårdast av dessa ideal. Därmed är det kanske mer relevant att betona Hays (1993) begrepp *intensivt moderskap*, eftersom dessa normer påverkar mödrar mest.

Även Josefine exemplifierar intensivt moderskap:

> Jag vill ju att de ska äta olika typer av mat, så då tänker jag att om jag inte kan köpa med maten så får de inte i sig grönsaker. (Josefine, första barn 2023)

Enligt Josefine är det viktigt att hennes barn ska få i sig näringsriktig mat, något hon upplever att hennes sambo inte prioriterar i samma utsträckning. Till följd av detta tar Josefine ett större ansvar för inköp av mat, i syfte att säkerställa att barnens kosthållning uppfyller näringsmässiga krav.

När generationens äldre informanter var småbarnsföräldrar var inte kraven på hur man borde vara som förälder lika höga, eller tydliga (Faircloth 2023), vilket förklarar varför studiens yngre generation upplever mer press kring sitt föräldraskap.

Det finns dock vissa motsägelser hos de äldre informanternas yttranden kring press. Inte kring specifikt föräldraskap, utan mer vad gäller andra hushållssysslor. Till exempel säger Barbro å ena sidan:

> Det var ju inte jättemycket press tyckte jag. (Barbro, första barn 1965)

Och å andra sidan:

> Jag vet ju någon gång som han hade förväntat sig att jag skulle gjort i ordning mat och så där när han var ute, och jag hade fullt upp med min lilla bebi och då fick jag ju höra det att jag skulle ju gjort i ordning mat när han kom hem. Så var det ju kan man säga, och då fick jag ju rätta mig efter det. (Barbro, första barn 1965)

Pressen den äldre generationen upplevde kring hushålls- och omsorgsarbete kanske sågs som så pass naturligt att det inte klassades som press, utan att "det bara var", som Eva uttryckte det.

Sammanfattningsvis uppger de flesta mödrar, från båda generationer, att de generellt upplevde en relativt låg grad av extern press under småbarnsåren. De yngre informanterna uttrycker dock att de kan känna en viss press gällande sitt föräldraskap, vilket de äldre informanterna inte verkade relatera till. Skillnaderna i attityd beror sannolikt på nya ideal om intensivt föräldraskap. De äldre informanterna sa inte uttryckligen att de upplevde någon särskild press angående hushålls- och omsorgsarbete, men om man läser mellan raderna fanns det ändå vissa förväntningar på dem som kvinnor, men de här kraven var så pass naturliga att de inte registrerades inom ramen för press.

Hur kvinnor uppfattar och hanterar dessa förväntningar kan även påverkas av hur de reflekterar över jämställdhet i sina relationer, vilket diskuteras i avsnittet nedan.

6.5 Reflektion kring jämställdhet

Hur viktigt det är för ett par att nå detta jämställdhetsideal, och hur medvetna de är, kan vara avgörande för individers attityder till olika upplägg. Hur informanterna resonerar kring fördelning av hushållsarbete, ur ett jämställdhetsperspektiv, kan även understryka generationella distinktioner, och hur samhällelig upplysning kan påverka dessa tankar.

Ett genomgående tema hos de äldre informanterna var att de inte reflekterade särskilt mycket över jämställdhet i sina relationer. Bristen på reflektion kan förmodligen förklaras genom att jämställdhetsdebatten ännu var svag i Sverige vid denna tidpunkt. På 1960-talet var det fortfarande vanligt att vara hemmafru, och det var inte förrän under senare år traditionella könsroller i hemmen började ifrågasättas i större utsträckning (Jämställdhetsmyndigheten 2024). Eva beskriver hur hon uppfattade samhällets jämställdhetsskifte:

> Nä, det var nog ganska givet för oss att det var den här uppdelningen, jag kan säga då kanske, de första åren. Sen blev det ett helt annat medvetande och diskuterande, och då kan vi tala om någonstans vid -77 kanske. (Eva, första barn 1969)

I och med den könspolitiska diskussionen är det inte särskilt förvånande att studiens yngre informanter i regel reflekterar mer över relationell jämställdhet. När jag till exempel frågar Sara om ämnet svarar hon:

> Ja, jag tror att jag tänker ganska mycket på det. Dels när man har pluggat eller läst på liksom att jag har varit ganska mån om att inte hamna i någon sådan trist kvinnoroll. (Sara, första barn 2022)

Emma betonar också hur jämställdhet inte bara gynnar kvinnan, utan även mannen:

> För att jag vill inte bli, eller jag vill att det ska vara bra och att man… För vi pratar rätt mycket om hemma om det också, att det är viktigt att man får vara med, att det är typ viktigt att pappan får vara med. (Emma, första barn 2023)

Det är intressant hur Emma uttrycker sig om att just pappan ska få vara med. Det är osannolikt att man skulle uttrycka sig på samma sätt om en mamma, eftersom mödrars roll inte anses vara valbar på samma sätt som faderns (Daminger 2020). Kontexten är dock viktig här, eftersom Emma delvis syftar på amning, och hur det speciella bandet mellan mor och barn riskerar att stänga fadern ute.

I kontrast till Emma och Sara menar Josefine att hon inte tänker särskilt mycket på jämställdhetsfrågan kopplat till sin relation. Alla yngre informanter reflekterar alltså inte över jämställdhet inom relationen, vilket jag tycker är något förvånande. Dels på grund av den pågående, omfattande jämställdhetsdebatten, och dels eftersom relationell jämställdhet påverkar vardagen på så många plan.

Sammanfattningsvis verkar de yngre mödrarna ändå vara mer medvetna om jämställdhet och dess konsekvenser, i jämförelse med de äldre informanterna. Detta beror förmodligen till störst del på att jämställdhetsdebatten premierats sedan 1960-talet, och att jämställdhet inom föräldraskap och hushållsarbete är något som numera diskuteras i till exempel media och sociala rum, i större utsträckning (Jämställdhetsmyndighet 2024).

6.6 Män och deras fritidsintressen

En annan betydelsefull infallsvinkel på hemarbete är de aktiviteter, som ofta sker utanför hemmet, som håller personer tillbaka från hushålls- och omsorgsarbetet. Ett genomgående tema i intervjuerna är nämligen närvaron av fäders fritidsintressen, och frånvaron av mödrarnas. Enligt SCB (2011) har män i snitt en halvtimme mer fri tid än kvinnor, och upp till nästan en timme mer en genomsnittlig veckoslutsdag.

Evas man var väldigt aktiv inom idrott- och föreningsliv, vilket gjorde att han ofta var borta på vardagskvällarna. I och med hans fritidsintressen krävde Eva extra stöd för att hantera vardagen, och familjen anställde därför en barnflicka.

> Han kom med så mycket fritid, träning, handboll och aktiviteter så det var, han var ofta borta på kvällarna vardagsvis. Men med barnflickan kunde jag ägna mig åt ett barn, och hon ägnade sig åt ett barn, och det var ett väldigt bra upplägg att ta hand om barn. Det underlättade väldigt för mig. (Eva, första barn 1969)

Man skulle kunna säga att Eva och hennes man båda utförde ett andra skift (Hochschild 1989) efter sitt förvärvsarbete, men av olika former. Evas mans andra skift bestod av hans fritidsintressen, vilket var något han själv valde. Evas andra skift bestod däremot av omsorgs- och hushållsarbete, något som var så pass krävande att hon behövde ta hjälp av en barnflicka. Eva uppger förvisso att hon trivdes med att vara hemma och ta hand om barnen, men detta beslut var de facto av annat slag än mannens val att ägna sig åt kvällsaktiviteter.

Margareta berättar att hennes man var intresserad av jakt och skidåkning, vilket under vissa perioder var tidskrävande. När jag däremot frågade Margareta om hon hade egna intressen svarade hon:

> Ja, det tänkte man inte på då faktiskt, det kan jag inte säga. För det blev väl inte så mycket tid över skulle jag tippa. (Margareta, första barn 1964)

Margaretas yttrande indikerar att det fanns tid för Margaretas mans intressen, men inte för hennes egna. De olika förhållningssätten till fritid kan återigen förklaras med Damingers (2020) tes om att mödrars roll i hemmet inte anses vara lika frivillig som fäders.

Även hos den yngre generationen verkar männens fritidsintressen ta mycket tid. Emma beskriver det på följande sätt:

> Jag städar på min egentid och han är ute och tränar på sin egentid haha. Det var så konstigt förresten när sonen var nyfödd, då sa de på BVC att han som nybliven pappa skulle prioritera träning och det skulle man ju aldrig säga till en mamma, så himla konstigt. Och så tänkte jag nej nej haha, uppmana honom inte att träna mer, han tränar ju redan mycket. (Emma, första barn 2023)

Informanternas yttranden stämmer överens med SCB:s (2011) statistik om att manlig fritid ofta får ta större plats. Till och med barnavårdscentralen tycks uppmana mäns fritid, något som sannolikt inte uttrycks på motsvarande sätt gentemot mödrar. SCB:s rapport betonar även att kvinnors fritid ofta består av pausaktiviteter i väntan på hushållsarbete, och bör därför inte klassas som samma typ av fritid som männens, mer oavbrutna fritidsaktiviteter (SCB 2011). Att Emma städar på sin egentid bör därmed inte benämnas som egentid, eller åtminstone inte ses som en lika fri tid, som hennes sambos träningstid.

En generationsskillnad som identifieras är hur kvinnorna talar om sina partners fritid. De yngre mödrarna uttrycker generellt en mer skeptisk, eller ifrågasättande, hållning gentemot tiden männen lägger på sina intressen, och tenderar att problematisera dessa i högre grad än den äldre generationens mödrar. Till exempel Emma, som kritiserar hur samhället uppmuntrar fäder att prioritera sin fritid, medan motsvarande uppmaningar förmodligen sällan riktas till mödrar. För de äldre kvinnorna framstår männens fritidsaktiviteter snarare som oproblematiska, och något som verkar behandlas som en ickefråga. Som diskuterats i föregående avsnitt, tyder denna generationella skiljaktighet återigen på att de yngre kvinnorna uppvisar högre grad av medvetenhet kring jämställdhetsaspekter i parrelationens dynamik.

Ännu en gång blir det tydligt hur ansvaret för hushålls- och omsorgsarbete i första hand faller på kvinnor, oavsett generation. Informanternas berättelser tyder även på att kvinnor verkar få tumma på sina egna behov och intressen för att skapa tid och utrymme för männens. Eftersom kvinnor lägger mer tid på hushållsarbete än män (Matzinger 2016), skapas i sin tur en diskrepans i antal timmar som männen kan lägga på annat, exempelvis fritidsintressen (SCB 2011). När det gäller den yngre generationen kan denna ojämlikhet även förklaras med intensivt föräldraskap, det vill säga att kvinnor i regel har större krav på sin föräldraroll än män (Faircloth 2023), och kanske därför nedprioriterar sina egna intressen över barnens. Problemet kanske inte bara ligger i att män spenderar för mycket tid på sina hobbyer, utan att kvinnor omvänt borde omprioritera sina timmar och avsätta mer tid till sina egna intressen, istället för att försöka vara en perfekt mamma med ett välstädat hem.

Ytterligare en intressant aspekt av manliga fritidsintressen är hur mäns deltagande kan öka aktiviteters status, till exempel matlagning. Manlig status kring matlagning har ökat de senaste decennierna (Rosengren 2017), vilket även informanternas berättelser stämmer överens med. Den äldre generationens mödrar ansvarade för i princip all matlagning, medan de yngre kvinnornas sambor lagar mer mat. Saras sambo lagar gärna mat hemma, men oftast den lite "roligare maten":

> Jag är kanske mer noga med att det finns lunchlådor och kanske lagar den lite mer tråkiga maten. Om han gör tacos så är det ju mer kul så, men inte alltid att det blir lunchlådor av fredag- och lördagsmaten. (Sara, första barn 2022)

I enlighet med Rosengren (2017) lagar alltså Sara, som kvinna, ofta den praktiska, men tråkigare maten, medan hennes manliga partner kan bejaka sitt matlagningsintresse och fokusera på mer underhållande matlagning på helgen. Syftet med mäns matlagning är oftare för det egna nöjets skull, men anses ändå i många sammanhang vara beundransvärt, unikt och jämställt (Rosengren 2017). Eva talar till exempel gott om sin son som lagar mat, vilket enligt henne egentligen är en klassisk kvinnlig syssla.

> Jag tycker definitivt att det är positivt att det är jämställdhet nu. Om man går tillbaka till mina pojkar, är en enormt intresserad av matlagning, då står han mer för maten, mannen då, än att kvinnan gör det. (Eva, första barn 1969)

Sammanfattningsvis verkar mäns fria tid och hobbys ha spelat en framträdande roll i heterosexuella relationer, både under 1960-talet och under 2020-talet. Att manliga intressen tar upp mycket tid tycks dock ha blivit mindre accepterat över tid, där en större benägenhet att ifrågasätta och problematisera männens tidsanvändning kan urskiljas, i kontrast till de äldre kvinnornas mer accepterande hållning. Manliga hobbyer kan även höja statusen på olika sysslor, till exempel matlagning, medan kvinnor själva ofta tvingas prioritera nödvändiga framför lustfyllda aktiviteter. Temat illustrerar även behovet av att omdefiniera vad som räknas som verklig fri tid, i syfte att skapa en mer jämlik vardagspraktik.

6.7 När två blir tre

När detta forskningsprojekt påbörjades var planen att huvudsakligen undersöka hur fördelningen av hushållsarbete förändras när ett par skaffar barn. Det finns mycket relevant forskning, (till exempel Matzinger 2016), som tyder på att traditionella könsroller tenderar att

förstärkas i samband med barnets födelse. Samtliga informanter tillfrågades om hur de upplevde skiftet före och efter barn, och om de märkte någon skillnad i hemarbetet. Flera andra intressanta fynd framkom under intervjuprocessen, som presenterats i analysens olika teman, men inte lika många slutsatser kunde dras kring studiens ursprungliga huvudtema.

Studiens äldre informanter uppger att de inte reflekterat över någon skillnad i hushållsarbete före och efter barnets ankomst. Dock har de överlag svårt att minnas skiftet. En av de äldre kvinnorna hann dessutom knappt bo tillsammans med sin man innan barnet kom, vilket kan förklara bristen på tydliga skillnader.

När det gäller studiens yngre informanter uppger hälften att upplägget såg likadant ut före, som efter barn. En av mödrarna säger till och med att jämställdheten förbättrades. Endast en av studiens åtta informanter, Cornelia, uppger, i enlighet med Matzinger (2016), att relationen blivit något mindre jämställd efter barn:

> Asså om man ser till när jag var föräldraledig så satte jag dom standarderna för mig själv och sen när jag började jobba tänkte jag att det typ inte är lika jobbigt för mig nu då, som det kanske skulle vara för honom att komma in i det igen, för jag är redan inne i hela tänket typ. (Cornelia, första barn 2023)

Cornelia utförde alltså mer hushållsarbete än sin sambo, och perioden inleddes av att hon tog ut majoriteten av föräldraledigheten. Cornelia ansåg att det var rimligt att utföra mer sysslor när hon var ledig, men uppdelningen, att hon gjorde mer än sin partner, kvarstod även när hon började jobba igen, och barnet började på förskola. Hon märkte dock efter en tid att hon blev väldigt trött av att både förvärvsarbeta och göra allt hushållsarbete, det Hochschild (1989) skulle kalla för hennes andra skift. Cornelia diskuterade detta med sin sambo och sedan dess har det blivit en förändring, och han bidrar numera mer hemma och tar mer egna initiativ.

Cornelias situation kan följaktligen tolkas genom Adams (1965) rättviseteori, där en relationell obalans identifierades mellan hennes insats, *input,* och den belöning hon erhöll, *outcome*. För att återställa balansen i relationen förhandlade Cornelia fram en ökad belöning, i form av att hennes partner fick ta ett större ansvar för hushållsarbetet, vilket även är en av de metoder Adams lyfter för att främja rättvisa, alltså att öka sin *outcome*. Carlson m.fl. (2020) tillämpar också rättviseteorin i sin analys, om att jämställdhet ofta bidrar till ökat välbefinnande i relationen. Carlson m.fl. betonar särskilt betydelsen av kommunikation mellan parterna för att uppnå en känsla av rättvisa. Detta kan förenas med Cornelias tydliga

kommunikation till sin partner om önskad förändring i arbetsfördelning, vilket sedan ledde till förbättrade omständigheter och därmed en ökad upplevelse av relationell jämlikhet.

En annan av de strategier Adams (1965) beskriver inom rättviseteorin är att justera sin egen insats. Emma berättar att hon, likt Cornelia, kände sig som en "hemmafru" under sin föräldraledighet, eftersom hon gjorde allt hushållsarbete. När Emma återgick till lönearbetet valde hon medvetet att minimera tiden och energin hon tidigare lagt på hushållet, vilket kan tolkas som ett uttryck för att hon justerade sin insats, i syfte att uppnå en mer rättvis relationsdynamik. På så vis återgick arbetsfördelningen till en mer balanserad nivå, likt den som rådde innan barnets födelse.

Sara förhåller sig skeptisk till tidigare forskning om att relationer tenderar att bli mindre jämställda efter barn (Matzinger 2016) och hävdar istället motsatsen:

> Jag känner att vi blivit mer jämställda, för man har lite mindre fritid, så det blir lite mer att man gör det jämt. Antingen är den ena med barnet eller är den andra och handlar, eller lagar mat. Så det blir liksom tydligt att båda är engagerade i hemmet på något sätt. (Sara, första barn 2022)

Sara upplever således att sin relation blivit mer jämställd efter barn, vilket hon menar beror på att mängden hushållsarbete har ökat totalt, vilket kräver att någon ständigt utför en syssla.

Sammanfattningsvis verkar alltså inte Boye och Evertssons studie, om att kvinnor utför mer hushållsarbete efter barnets ankomst (Matzinger 2016), stämma överens med uppsatsens informanters upplevelser, med undantag för Cornelia. Sara menar till och med att jämställdheten förbättrades. Dock verkar det som att asymmetrisk uppdelning av föräldraledighet kan påverka jämställdheten negativt, inte minst under själva ledigheten, men även efter.

Anledningen till att denna studies resultat inte stämmer överens med tidigare forskning kan förklaras med att antalet informanter är begränsat, att kvinnorna från den äldre generationen redan var så ojämställda att skillnaden inte märktes, eller att dessa kvinnor till och med har glömt bort ett eventuellt skifte på grund av att det var länge sedan de blev föräldrar.

7. Diskussion

Syftet med denna studie har varit att undersöka hur kvinnor, som blev mödrar på 1960-talet respektive 2020-talet, beskriver jämställdhetsaspekten av olika former av hushållsarbete. Genom en komparativ analys utifrån diverse teman, har informanternas berättelser, i kombination med tidigare forskning och teori, visat flera intressanta likheter och skillnader generationerna emellan. Studiens generationella jämförelse återspeglar ett skifte i samhälleliga jämställdhetsnormer, men visar samtidigt hur djupt rotade könsroller fortsatt påverkar mödrars vardag, om än i mer subtila former. I detta diskussionsavsnitt sammanfattas och problematiseras studiens resultat.

De yngre mödrarnas upplevelser indikerar mer jämställda hushållsarrangemang, än de äldre mödrarna, åtminstone vad gäller de praktiska uppgifterna. Det mentala arbetet, alltså planering och initiativtagande, tycks dock fortsatt falla på kvinnor, vilket även Alsarve och Glantz forskning (2025) visat. I båda generationerna beskrivs även män som medhjälpare i hemmet, vilket förstärker synen på kvinnan som projektledare och mannen som assistent (Hochschild 1989). Skillnaden i tid som läggs på hushållsarbete mellan könen, är även en förklaring till, eller eventuellt en konsekvens av, att män har mer fri tid än kvinnor (SCB 2011). Studien visar även att mäns intressen verkar få ta större plats i heterosexuella relationer än kvinnors (SCB 2011, Rosengren 2017).

Informanterna rationaliserar könsstereotypiska upplägg på olika sätt, främst genom att hänvisa till tradition, personlighet eller biologi. Ett av studiens centrala fynd var att informanterna uppger personlighet som anledning till ojämn arbetsfördelning, till exempel konflikträdsla eller pedanteri hos sig själva, samt slarvighet eller brister i planeringfärdigheter hos sina manliga partners. Daminger (2020) anger dock inrotade könsnormer som orsak, vilket inte nämns lika uttryckligt av informanterna, åtminstone inte hos de äldre kvinnorna. De äldre mödrarna uppger även i vissa fall något större nöjdhet med hemsituationen än de yngre, trots tydligare ojämlikhet, vilket understryker en av studiens mer intressanta slutsatser, nämligen att upplevelsen av rättvisa och förväntningar ibland kan vara viktigare än faktisk jämställdhet. Enligt Adams (1965) är det således betydande att personen i fråga upplever en balans mellan sin *input* och sin *outcome* i parrelationen. De äldre mödrarna uppges även uppleva mindre press kring sitt föräldraskap, i jämförelse med de yngre, vilket sannolikt kan förklaras av samtida ideal om intensivt föräldraskap (Faircloth 2023). De yngre kvinnorna reflekterar även mer över jämställdhet i relationen, vilket troligtvis en konsekvens av den

samhälleliga jämställdhetsdebatten som utvidgats sedan 1960-talet, när de äldre informanterna inledde sitt föräldraskap. Tillsammans belyser dessa fynd både kontinuitet och förändring i hur könsnormer styr vardagspraktiker och upplevelser av relationell rättvisa över tid.

En stor del av informanternas berättelser gick att förankra i den tidigare forskning och teori som tillämpas i denna studie. Anledningen till att teorierna var applicerbara på studiens informanter beror till stor del på studiens induktiva arbetssätt, det vill säga att lämpliga teorier valts ut under intervjuernas gång. En motsägelse mellan tidigare forskning och informanterna, som stod ut, var dock Boye och Evertssons forskning om att jämställdheten i relationer tenderar att påverkas negativt av att skaffa barn (Matzinger 2016). Skillnaden beror sannolikt på en slump hos det begränsade antalet informanter eller eventuellt ouppmärksamhet, alternativt minnesbias, hos de mödrarna.

Jag är överlag nöjd med metodvalet eftersom de djupgående intervjuerna gav en nyanserad bild av kvinnors olika erfarenheter. Resultaten hade eventuellt kunnat förbättras, och fördjupats ytterligare, om jag haft möjlighet att genomföra fler intervjuer på plats och därmed kunnat bygga ett starkare förtroende hos informanterna. Det hade även varit givande att inkludera ett bredare urval informanter. I och med studiens relativt begränsade urval bör således resultaten tolkas med varsamhet. Slutsatserna kan därmed inte generaliseras till hela Sveriges medelklassmödrar från dessa tidsperioder, eftersom en risk finns att individuella erfarenheter tillskrivs hela generationer. Eftersom studien bygger på intervjuer finns dessutom en risk att efterhandskonstruktioner av upplevelser och sociala förväntningar har påverkat svaren.

Studiens resultat kan bidra till ökad uppmärksamhet kring flera teman, bland annat kvinnors mentala arbetsbörda. En praktisk implikation skulle kunna vara att fler regioner formulerade, och började dela ut checklistor för jämställda föräldraskap, likt Region Skånes, till nyblivna föräldrar. Dessa checklistor bör inkludera praktiska, emotionella och mentala sysslor. Region Skånes checklista var nämligen mycket uppskattad hos informanterna, och en av kvinnorna berättade även att hon introducerat listan till sin partner och använt som diskussionsunderlag hemma.

Teoretiskt bidrar även studien med ett generationsperspektiv, som både bekräftar och nyanserar Hochschilds (1989) teori om det andra skiftet. Dessutom visar resultaten också hur

Adams (1965) rättviseteori om upplevd balans, kan åskådliggöra kvinnors nöjdhet, trots ojämlika förhållanden.

Studien har dock lämnat vissa frågor obesvarade. Framtida forskning kan bygga vidare på resultaten genom att även inkludera fäders upplevelser av jämställdhet i hemmet. Det hade till exempel varit intressant att undersöka det manliga perspektivet av mentalt arbete, och hur män ser på initiativtagande och planering. Vilka underliggande faktorer kan förklara mäns till synes bristande förmågor inom detta område? Ytterligare en framtida infallsvinkel är homosexuella par, och hur fördelningen av hushållsarbetet ser ut hos dessa par. Skapar samkönade relationer mer jämlika förutsättningar, eller tenderar någon att ta en mer passiv roll, likt i heterosexuella relationer? Dessutom vore det givande att studera eventuella skillnader i attityder kring hushållsarbete mellan olika samhällsklasser, eftersom normer ofta skiljer sig samhällsgrupper emellan (ISF 2012). Här hade även Pierre Bourdieus teorier om habitus och socialt kapital varit relevanta. För att nyansera resultaten ytterligare hade det varit fördelaktigt om framtida forskning kompletterat djupgående intervjuer med dagboksmetodik, eller kvantitativ tidsanvändningsdata. Genom att kombinera kvalitativa och kvantitativa metoder kan forskningen ge mer detaljerade och tillförlitliga resultat.

Avslutningsvis visar studiens resultat att trots en positiv samhällelig, och hushållsbaserad, jämställdhetsutveckling, kvarstår många traditionella könsroller i hemmen. Under uppsatsarbetets gång har jag fått en djupare förståelse för hur normer formar, och formas av, individers vardag, och hur subtila könsstrukturer kan leva vidare trots dagens jämställdhetsideal. Innan forskningsprocessen trodde jag faktiskt att kontrasterna mellan generationerna skulle te sig tydligare, och blev stundtals förvånad över de generationella likheterna, och vilka utmaningar som kvarstår. Jag har även blivit påmind om betydelsen av att synliggöra det osynliga mentala arbetet, som ofta faller på kvinnor. Förhoppningsvis får läsaren med sig en nyanserad förståelse för att relationell jämställdhet är ett komplext samspel mellan tradition, personliga strategier och samhälleliga ideal. Verklig förändring kräver en omfattande medvetenhet kring dessa dolda arbetsbördor.

Referenslista

Adams, J. S. (1965). Inequity In Social Exchange. Advances in Experimental Social Psychology. 2: s. 267-299. https://doi.org/10.1016/S0065-2601(08)60108-2

Alsarve, J., & Glatz, T. (2025). When men become fathers, women become project leaders: Swedish parenting practices over time. *Journal of Family Studies*: s. 1-22. https://doi.org/10.1080/13229400.2025.2481113

Carlson, D. L., Miller, A. J., & Rudd, S. (2020). Division of Housework, Communication, and Couples' Relationships Satisfaction. *Socious*, 6. https://doi.org/10.1177/2378023120924805

Dalen, Monica (2015). *Intervju som metod*. 2., utök. uppl. Malmö: Gleerups utbildning

Daminger, A. (2020). De-Gendered Processes, Gendered Outcomes: How Egalitarian Couples Make Sense of Non-egalitarian Household Practices. *American Sociological Review.* 85(5): s. 806–29. https://doi.org/10.1177/000312242095

Eldén, Sara (2020). *Forskningsetik: vägval i samhällsvetenskapliga studier*. Lund: Studentlitteratur.

Eriksson, H., & Kolk, M. (2024). Parental union dissolution and the gender revolution. *Social Forces*. 103(2): s. 550–571. https://doi.org/10.1093/sf/soae079

Faircloth, C. (2023). Intensive Parenting and the Expansion of Parenting. I Lee, E., Bristow, J., Faircloth, C., & Macvarish, J. (red.). Parenting Culture Studies. Palgrave Macmillan, Cham: s. 33-67. https://doi.org/10.1007/978-3-031-44156-1_2

Försäkringskassan. (2024). *Föräldraförsäkringens historia.* https://www.forsakringskassan.se/privatperson/foralder/foraldraforsakringens-historia (Hämtad 2025-05-06).

Hays, S. H. (1993). *The cultural contradictions of contemporary motherhood: The social construction and paradoxical persistence of intensive child-rearing.* University of California, San Diego ProQuest Dissertations & Theses. 9405447.

ISF. (2012). Ett jämställt uttag? Reformer inom Föräldraförsäkringen [An equal uptake? Reforms]. The Swedish Social Insurance Inspectorate Report 2012: 2.

Jepson Wigg, U. 2019. Att analysera livsberättelser. I Fejes, A., & Thornberg, R. (red.). *Handbok i kvalitativ analys*. Uppl. 3. Stockholm: Liber

Jämställdhetsmyndigheten. 2024. *Viktiga årtal.* https://jamstalldhetsmyndigheten.se/fakta-om-jamstalldhet/viktiga-artal/ (Hämtad 2025-05-06).

Klinth, R. (2002). *Göra pappa med barn: den svenska pappapolitiken 1960-95*. Diss. Linköping.

Larsson, E. (2024). Den svenska förskolan. *Lärarstiftelsen*. 14 augusti. https://lararstiftelsen.se/den-svenska-forskolan/ (Hämtad 2025-05-19).

Marander-Eklund, M. (2015). *Den osynliggjorda hemmafrun i statistik, forskning och arkiv.*

Matzinger, Anna. (2016). Föräldraskap triggar ojämn fördelning av hushållsarbete. *Forte*. 8 januari. https://forte.se/artikel/foraldraskap-triggar-ojamn-fordelning-av-hushallsarbete/ (Hämtad 2025-05-12).

Nilsson, M. (2012). Hemmafrun - ett historiskt perspektiv. *SVT Nyheter.* 30 oktober. https://www.svt.se/nyheter/inrikes/hemmafrun-ett-historiskt-perspektiv (Hämtad 2025-05-06).

Regeringskansliet. (2015). *Ny lagstiftning om partnerskap och adoption - ett exempel ur verkligheten.* https://www.regeringen.se/sa-styrs-sverige/lagstiftningsprocessen/ett-exempel-ur-verkligheten/ (Hämtad 2025-05-05).

Rosengren, I. (2017). Mannen tar makten hemma i köket. *Forskning.se.* https://www.forskning.se/2017/03/17/mannen-tar-makten-hemma-i-koket/ (Hämtad 2025-05-06).

Ryen, Anne (2004). *Kvalitativ intervju: från vetenskapsteori till fältstudier*. Malmö: Liber ekonomi.

SCB. 2024. *Arbetsmarknadssituationen för befolkning 15-74 år - AKU 2024.* https://www.scb.se/contentassets/9eeef345d27c4ee89c8a780f7392b6ae/am0401_2024a01_br_amftbr2501.pdf (Hämtad 2025-05-06).

SCB. (2022). *Kvinnor lägger mer tid på hushållsarbete - män på fordon och reparationer.* https://www.scb.se/pressmeddelande/kvinnor-lagger-mer-tid-pa-hushallsarbete--man-pa-fordon-och-reparationer/ (Hämtad 2025-05-09).

SCB. (2011). *Nu för tiden - En undersökning om svenska folkets tidsanvändning 2010/11*. https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/befolkning-och-levnadsforhallanden/levnadsforhallanden/tidsundersokningar/pong/publikationer/nu-for-tiden.-en-undersokning-om-svenska-folkets-tidsanvandning-ar-201011/ (Hämtad 2025-05-13).

SCB. (2024). *På tal om kvinnor och män - Lathund om jämställdhet 2024.* https://www.scb.se/webbrapporter/le0201/lathund2024/ (Hämtad 2025-05-06).

Sundström, M. (2001). Deltidsarbetets utveckling. *Nationalekonomiska föreningen.* https://www.nationalekonomi.se/wp-content/uploads/2000/01/15-8-ms.pdf (Hämtad 2025-05-05).

Tavory, I., & Timmermans, S. (2014). *Abductive analysis: theorizing qualitative research*. [Malmö]: Produced by Swedish Agency for Accessible Media.

Appendix

Bilaga 1 - Checklista för en jämställd vardag

Region Skånes *Checklista för en jämställd vardag*

https://vardgivare.skane.se/siteassets/3.-kompetens-och-utveckling/projekt-och-utveckling/jamstallt-foraldraskap/material-foraldrar---fillistning/checklista-for-familjen---om-ansvarsfordelning.pdf

Checklista för en jämställd vardag

Vi har tagit fram en checklista som kan användas för att komma igång med samtal om hur jämställd vardagen är hos er. Hur fördelas vardagens sysslor och ansvarsområden i er familj idag? Hur skulle ni vilja att det fungerar framöver?

Att ha en jämn arbetsfördelning kring barn och hem ökar chansen för att alla i familjen ska känna sig nöjda. Det minskar också risken för ohälsa. Familjer som har en öppen dialog kring arbetsfördelningen av barn och hem lever mer jämställt.

Gör så här:

Du och din partner fyller i varsin kopia av checklistan. Vilka uppgifter behöver utföras i er familj? Stryk de uppgifter som inte är aktuella för er just nu. Saknas något? Skriv till på de tomma raderna längst ner. I fältet efter varje syssla fyller du i hur ofta du brukar utföra sysslan: alltid, ofta, ibland, eller aldrig. Du fyller också i hur ofta du upplever att din partner gör samma syssla. I den tredje kolumnen kan du fylla i om en annan person än du eller din partner utför sysslan, till exempel en annan familjemedlem.

Tänk på att:

De flesta sysslor består av flera delar, utöver själva genomförandet av sysslan:

- Se behovet (av att sysslan behöver utföras)
- Planera (för genomförandet av sysslan)
- Utföra sysslan

Själva utförandet är ofta den enda delen som är synlig utåt. Det är dock inte alltid den delen som upplevs som den tyngsta eller den som tar längst tid. De andra delarna syns kanske inte alltid, men att vara den som ser behovet, planerar och ser till att sysslan utförs (genom att utföra den själv eller delegera uppgiften till någon annan) kan också ta mycket tid och energi.

När listan är ifylld kan ni jämföra era resultat och se om ni har en liknande uppfattning om hur sysslorna i hemmet fördelas. Reflektera kring följande frågor:

1. Har ni olika uppfattning om hur ofta ni själva eller er partner utför en syssla?
2. Fundera på vad det kan bero på?
3. Är sysslorna jämnt fördelade mellan er inom de olika kategorierna?
4. Hur kommer det sig att uppdelningen ser ut som den gör?
5. Hur ser fördelningen ut mellan er när det gäller sysslor som ska utföras varje dag och sysslor som ska göras mer sällan?
6. Tycker ni att sysslorna överlag är jämnt eller ojämnt fördelade mellan er vad gäller den tid och energi som det tar att utföra dem?
7. Är ni nöjda med den arbetsfördelning som framkommer på listan? Finns det något ni skulle vilja ändra på? Vad kan ni göra för att fördela sysslorna annorlunda?
8. Finns det sysslor som ni upplever som tråkigare eller roligare att utföra än andra? Hur kan ni turas om kring dessa uppgifter?
9. Om någon av er är föräldraledig: Vilka uppgifter utförs av den som är föräldraledig respektive inte föräldraledig?
10. Vad tror ni att ert eller era barn lär sig av ert sätt att fördela hushållsarbete och andra ansvarsuppgifter?

Tips!

Om ni vill göra en grundligare inventering av hur sysslorna fördelas i er vardag kan ni under en bestämd tid dra streck med varsin färgpenna framför de sysslor ni utför, varje gång ni utför den. Efter ett tag kan ni räkna samman strecken i varje färg. Detta kan också vara bra om ni har olika uppfattning om hur ofta ni utför en syssla.

Sätt igång!

		JAG				MIN PARTNER				NÅGON ANNAN			
	SYSSLA	ALLTID	OFTA	IBLAND	ALDRIG	ALLTID	OFTA	IBLAND	ALDRIG	ALLTID	OFTA	IBLAND	ALDRIG
HUSHÅLLSARBETE	Städa (damma, dammsuga, våttorka etc.)												
	Vattna blommor												
	Storstädning (t.ex. putsa fönster, vädra täcken)												
	Punktinsats (t.ex. göra rent ugn, grill, frosta av frys)												
	Ta hand om krukväxter												
	Ha koll på viktiga papper												
	Betala räkningar												
	Ha koll på familjens ekonomi												
	Sköta kontakter med myndigheter och företag (t.ex. Försäkringskassa, bank, försäkringsbolag)												
	Tvätta (samla smutsig tvätt, tvätta, hänga, vika, lägga in i skåp)												
	Stryka												
	Byta sänglakan												
	Laga saker som gått sönder												
	Byta glödlampor												
	Sätta upp hyllor, tavlor, krokar												
	Göra om i hemmet (t.ex. renoveringar, måla väggar, tapetsera)												
	Andra inköp till hemmet (t.ex. teknik, köks-utrustning, verktyg, inredning, möbler)												
	"Göra research" inför större inköp och tjänster (t.ex. köpa bil, leta hantverkare, boende)												
	Köpa presenter till kalas och jul												
	Bil (t.ex. byta däck, service, besiktning, betala skatt, ha koll på bilens skick)												
	Trädgårdsarbete (t.ex. plantering, vattning, olja utemöbler)												
	Ta hand om sommarstuga/båt/husvagn												
ANNAT													

	SYSSLA	JAG				MIN PARTNER				NÅGON ANNAN			
		ALLTID	OFTA	IBLAND	ALDRIG	ALLTID	OFTA	IBLAND	ALDRIG	ALLTID	OFTA	IBLAND	ALDRIG
BETALT ARBETE	Arbeta heltid												
	Arbeta deltid p.g.a. ta hand om barn												
	Vabba, ta ledigt för vård av sjukt barn												
OMSORG OM BARN	Föräldraledighet												
	Ge närhet (bära, gosa, krama)												
	Leka (följa barnets lek, läsa, pyssla, utomhuslek)												
	Ge mat (amma, ge flaska, se till att barnet får i sig mat när det behöver)												
	Lägga (på kvällen)												
	Lägga barnet på dagtid (t.ex. promenader i vagn)												
	Nattvaka (när barnet vaknar på natten)												
	Sova med barnet												
	Klä på/av												
	Se till att barnet har rena/hela/torra kläder på sig												
	Namnmärka kläder												
	Köpa nya kläder												
	Byta blöja/hjälpa på potta/toa												
	Duscha/bada												
	Borsta tänderna												
	Övrig hygien (klippa naglar, hår m.m.)												
	Trösta												
	Prata med barnet (förklara saker, berätta om planer och ge information)												
	Lyssna på barnet (fråga om önskemål och mående, visa intresse)												
	Lösa situationer där barn och föräldrar är oeniga												
	Ha koll på barnets mående (psykisk och fysisk hälsa, trivsel i förskola, kompisar)												
	Lära barnet nya saker (t.ex. knyta skor, simma, cykla)												
	Ha egentid med barnet, utan den andre föräldern												
	Lämna och hämta på förskola												
	Ha koll på barnets dagliga rutiner och aktiviteter												
	Hjälpa till med läxor												
	Följa till fritidsaktivitet												
	Ordna fritidsaktivitet												

		JAG				MIN PARTNER				NÅGON ANNAN			
	SYSSLA	ALLTID	OFTA	IBLAND	ALDRIG	ALLTID	OFTA	IBLAND	ALDRIG	ALLTID	OFTA	IBLAND	ALDRIG
OMSORG OM BARN	Bjuda hem lekkamrat												
	Packa väska (t.ex. skötväska, extrakläder, inför resa)												
	Kontakt med barnomsorg (t.ex. förskola)												
	Kontakt med vården BVC, vårdcentral												
	Gå på föräldramöte/utvecklingssamtal/ öppet hus												
	Ta reda på information (t.ex. läsa/googla på sjuk-domssymtom, barnets utveckling, bilstol)												
	Göra ”research” inför större beslut (t.ex. välja förskola, skola)												
	Köpa leksaker/utrustning till aktiviteter (t.ex. fotbollsskor)												
	Köpa andra barnrelaterade saker (t.ex. vagn)												
	Ordna kalas												
	Köpa presenter till barnet												
FAMILJELIV	Ta initiativ till fritids- och nöjesaktiviteter												
	Ta initiativ till trivselaktiviteter i hemmet (t.ex. tända ljus, ”fredagsmys”, spela spel)												
	Sköta kontakt med vänner och släktingar												
	Bjuda hem gäster (ta initiativ, planera, handla, utföra)												
	Köpa presenter												
	Planera semester och resor												
	Planera partid (tid utan barn)												
FRITID/EGENTID	Fritid utan familjen, utanför hemmet (t.ex. träning, träffa kompisar, nöjesresa)												
	Egentid hemma (ostörd tid för egen hobby i hemmet, t.ex. läsa, surfa på nätet)												
	Sovmorgon												
	Ostörd sömn												
HUSHÅLLSARBETE	Skriva inhandlingslista												
	Handla mat												
	Planera måltider												
	Laga mat												
	Plocka undan disk och mat												
	Diska (och fylla/tömma diskmaskin/diskställ)												
	Slänga sopor												
	Tömma sopsortering												
	Plocka undan (t.ex. leksaker från golv)												

Har checklistan väckt tankar och lust att veta mer om hur ni kan bli mer jämställda i er familj? Har ni behov av stöd för att fortsätta samtala om hur ni har det hemma?

Inom mödra- och barnhälsovården arbetar vi aktivt för att främja jämställt föräldraskap. Ta gärna upp era frågor och funderingar på er barnmorske-mottagning och barnavårdscentral! Där kan de också hänvisa vidare till psykologer inom mödra- och barnhälsovården.

Bilaga 2 - Samtyckesinhämtning

Samtyckets utformning är baserat på ett exempel på en samtyckesblankett från Lunds universitet, samhällsvetenskapliga fakulteten:

Jag bekräftar härmed att jag har tagit del av skriftlig och muntlig information om studien och accepterar att delta. Jag har fått möjlighet att ställa frågor om studien. Jag har fått information om att de uppgifter som samlas in om mig kommer att behandlas konfidentiellt, på ett sådant sätt att min identitet inte kommer att avslöjas för obehöriga. Jag är medveten om att min medverkan är helt frivillig och att jag när som helst och utan närmare förklaring kan avbryta mitt deltagande.

Bilaga 3 - Intervjuguide

Här är intervjuguiden som använts vid intervjuerna:

Hur mår du osv?

Studien undersöker hur föräldrars relation förändras efter att de fått sitt första barn, med särskilt fokus på jämställdhet i hushållsarbetet. Tidigare forskning visar att traditionella könsroller ofta förstärkas när ett par får barn, där kvinnor tenderar att ta ett större ansvar för till exempel barnomsorg och hemarbete än män. Trots de stora framsteg som gjorts inom

jämställdhet sedan 60-talet återstår frågan: återspeglas dessa förändringar i hemmet när det första barnet kommer? Fokuserar på det första barnets första år

Spelar in

Samtyckesblankett. Pga distans behöver jag ett muntligt godkännande. Kommer att använda fingerade namn när jag inkluderar dina uttalanden i analysen.

Studien riktar sig främst till medelklass, skulle du klassa dig själv som medelklass?

Berätta lite om dig själv och din familj. Vad heter din man? När föddes barnen?

Hur träffades ni? Vad jobbade ni med? Hur hade ni det? Vad gillade ni att göra? Hur bodde ni?

Leda in på hushållsarbete och vem som gjorde vad.

Berätta om när du fick ditt första barn?

Hur förändras förhållandet?

Vem var hemma med barnet, föräldraledighet osv?

Vem gjorde vad hemma? Checklistan

Skulle du säga att det är en stor skillnad på förhållandet före och efter barn? Hemarbete?

Har städning varit något ni tjafsar över?

Vad anser du om det emotionella? Trösta barn, upprätthålla god stämning hemma

Mentala?

Var du nöjda med upplägget som var?

Intressen?

(Om kvinnan gör mer) Varför var det så? Ansåg du att det förväntades av dig?

Upplevde du någon press? Stressigt? Var hushållsarbetet en ansträngde del av ditt liv?

Hur tror du att din man känner/kände?

Funderar du på jämställdhetsaspekten?

De andra paren i er närhet, hur såg de ut?

Sammanfattningsvis: Skulle du säga att relation var mer eller mindre jämställd i hemmet, före kontra efter barn?

Hur tror du att det ser ut i den andra generationen?

Fått med mig mycket intressant!!

Tack, fingerat namn osv….